

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Söz
dünyasının
böyük
ustadı

Dövlət başçısının
Sərəncamına
əsasən, Bəxtiyar
Vahabzadənin 100
illik yubileyi qeyd
ediləcək

"Səs" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzeti dir

4

“Dostluq və müttəfiqlik
münasibətlərimiz uğurla inkişaf edir”

SƏS

22 fevral 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

№ 033 (7201)

2

Qarabağ klani xortladımı?

Gələcək, bu peşələr
ilə gələcək

10

Əli Kərimli Tofiq Yaqubunun
məhkəməsini şouya çevirir

14

KİŞİLƏR GÜNÜ: 8
noyabr, yoxsa 23 fevral?

9

Azərbaycan
memarlığının
nadır nümunələri
- Əsgəran qalası

11

Cavid
müəllimi
məktəbə
qaytarın!

6

“Dostluq və müttəfiqlilik münasibətlərimiz uğurla inkişaf edir”

Prezident İlham Əliyev Türkiyə parlamentinin Milli müdafiə komissiyasının sədrini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 21-də Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı, parlamentin Milli müdafiə komissiyasının sədri, Türkiyə Respublikasının sabiq milli müdafiə naziri Hulusi Akarı qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı ölkələrimiz arasında qardaşlıq, dostluq və strateji müttəfiqlik münasibətlərinin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulandı, parlamentlərarası əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi məmnunluqla qeyd olundu. Hulusi Akar dövlətimizin başçısına xatirə hədiyyəsi təqdim etdi.

Azərbaycanın və Tailandın parlamentləri arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Asiya Parlament Assambleyasının 15-ci plenar sessiyasında iştirak etmək məqsədilə ölkəmizdə səfərdə olan Tailand Krallığının Nümayəndələr Palatasının sədr müavini Paradorn Prissananantakul ilə görüşüb.

Parlamentar Mətbuat və ictimaiyyetlə əlaqələr şöbəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumatə görə, görüşdə APA-nın plenar sessiyasının yüksək səviyyədə təşkil olunduğu, bu təşkilatın bir çox mühüm məsələlərin müzakirəsi baxımından əhəmiyyətli beynəlxalq platforma olduğu diqqətə çatdırılıb. Həmçinin bu cür tedbirlərin təşkilatla üzv ölkələr arasında dialoqun gücləndirilməsi və əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi baxımından da vacib rolу qeyd edilib.

Söhbət zamanı Azerbaycanla Tailand Krallığı arasında yaxşı əlaqələr olduğu, əməkdaşlığının inkişafı üçün müxtəlif imkan-

Görüşde beynəlxalq parlament təşkilatlarında da əməkdaşlıq məsələləri nəzərdən keçirilib. Sahibə Qafarova qonağı Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə yaradılan Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin fəaliyyəti ve həyatın keçirdiyi tədbirlər barədə məlumat verib. Qeyd olunub ki, Azərbaycanın sədrlüyü ilə Parlament Şəbəkəsinin yaradılması, onun mühüm beynəlxalq əməkdaşlıq platforması kimi institusional esaslarının gücləndirilməsi istiqamətində vacib işlər görüllüb. Eyni zamanda, Parlament Şəbəkəsinin digər beynəlxalq parlament təşkilatları ilə əməkdaşlığının genişləndirilməsi ilə bağlı da addımlar atılır. Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər haqqında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Moldova portalı: “Ermənistan minaları səbəbindən Azərbaycanda hələ də insanlar ölürlər”

Moldovanın “Noi.md” xəbər portallaında Azərbaycanda mina təhlükəsinə dair geniş məqalə dərc edilib. “Mina təhlükəsi: Azərbaycanda hələ də insanlar ölürlər!” sərlövhəli məqalədə ölkəmizin işğaldan azad edilən ərazilərində hələ də mövcud olan mina təhlükəsinə toxunuşub.

Jurnalist məqalədə qeyd edib ki, Moldovaya tanış olan minalanmış ərazilər problemi Azərbaycan üçün milli fəlakətə çevrililib, müharibə silahları indi dinc regional ölüm və dağıntılar getirməkdə davam edir.

"Xüsusi dövlət qurumu həftelik məlumat verir ki, yüzlərle mina təmizlənib, lakin təhlükə sovuşmayıb. Təkcə ilkin hesablamalarar görə, işğal olunmuş ərazilərə 1,5 milyondan çox mina basdırılıb. Azərbaycan vətəndaşları hər həftə partlayıcı qurğuların aşkarlanması və minalardan təmizləmə prosesi ilə bağlı xəberlərlə tanış olurlar. Məsələn, fevralın 10-dan 16-dek olan müddətdə Azərbaycan istehkamçıları 935,6 hektar ərazini təmizləyiblər, orada piyada əleyhinə 122, tank əleyhinə 51 mina və 306 partlamamış hərbi sursat aşkar edilərək zərərsizləşdirilib", - deyə müəllif qeyd edir.

Məqalədə o da bildirilir ki, Azərbaycanın
qarşı hərbi təcavüz başlayandan indiyədək
3500-ə yaxın insan minaların qurbanı olub,
ölənlərin sayı 600-ü ötüb. Qurbanlar ağıllı
xəsərətlər alıb, ömürlük əlil qalıb. Təssərüt
ki, onların arasında yüzlərlə uşaq da var.
Rəsmi Bakı mina təhlükəsi məsələsini birmə
neçə dəfə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqəti-
nə çatdırıb. 2022-ci ildə Kəlbəcər və Ləçin
rayonlarında piyadaəleyhinə 2700-dən çox

    Аналитика Политика Экономика Столица Общество В Мире Спорт
ГЛАВНЫЕ ТЕМЫ
Энергетический кризис: новость 2020
Приднестровье: новости 1721
Вырубка деревьев: новости 320
Железная дорога: новости 156
Минная угроза: в Азербайджане до сих пор гибнут люди
20 мая, 16:00 | Видео | 20ч, начало |

mina aşkar edilib. Onların üzerindeki işaretler minaların 2021-ci ilde Ermənistanda istehsal olunduğunu göstərirdi. Yəni, onların quraşdırılması 2020-ci ilin 44 günlük mühabibəsindən sonra, Ermənistənən üzərinə götürdüyü bütün öhdəliklərin artıq qüvvədə olduğu vaxt baş verib. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi irqi ayrı-seçkililərin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (Azərbaycan Ermənistana qarşı) Haqqı Beynəlxalq Məhkəməsində tətbiqi ilə bağlı məhkəmə işi üzrə əlavə müvəqqəti tədbirlərin müəyyən edilməsi ilə bağlı Azərbaycanın iddiası çərçivəsində açıq dinihmələrin nəticələri ilə bağlı məlumat yayılıb.

Məlumatda vurğulanır ki, Ermənistanın hərəkətləri irqi ayrı-seçkililiyin bütün formalarının ləgvi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın və onun digər beynəlxalq qanunlardan irəli gələn öhdəliklərinin kobud şəkildə pozulmasıdır.

İşgaldan azad olunan Ağdamımızda abadlıq-quruculuq işləri həyata keçirilir. Ermənilər nə qədər vandallıq əməlləri törətmış olsa da, xalqımız məxsus dini-mədəniyyət abidələri, yaşayış evləri, infrastrukturunu yenidən qururlar. Bu gün nəinki, Ağdamda, eləcə də işgaldan azad olunan digər ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işləri vüsət alıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Bu gün misli görülməmiş bərpa işləri aparılır.

Neyin hesabına? Məhz hazırlıq hesabına. Ona görə biz güclü dövlət yaratmışıq, Mən son illerdə defələrlə demişdim və bax, həyat mənim sözümü təsdiqlədi ki, bugünkü Azərbaycan bütün tarix boyunca ən qüdrətli Azərbaycandır və çoxəsrlik tarixinde heç vaxt Azərbaycan indiki qədər güclü olmayışdır". Görülən işlər hazırlanmış layihələr, şəhərlərin baş planı eəsində sistemli olaraq reallaşır. Hər qarışında tariximiz izi olan bu ərazilərdə böyük bir xalqın izi, imzası vardır. 30 il yaxın işgal altında olan ərazilərimizdə süretle aparılan abadlıq və quruculuq işləri burada yeni müasir məkanlarımız olacağın-dan xəbər verir. Əlbəttə ki, bu ərazilərdən erməni vandallarının izlərini silib atsaq da tariximizdə, yaddaşımızda onların törendikləri çirkin əməlləri heç zaman silinməyəcək.

Ağdam rayonunun işgaldan azad olunması 2020-ci ilin noyabrın 10-da imzalanmış üçtərefli Bəyanatın nəticəsində baş tutdu. Noyabrın 10-da Prezident İlham Əliyev xalqa müraciətində qeyd etdiyi kimi, bu bəyanatın imzalanmasının səbəbi noyabrın 9-da Dövlət Bayrağı Günündə bizim növbəti şanlı hərbi qələbəmiz olub: "Çünki noyabrın 9-da 72 yaşayış məntəqəsini Azərbaycan Ordusu işgalçılarından azad edib. Şuşanın azad edilməsi, noyabrın 9-da 72 yaşayış məntəqəsinin azad edilməsi və sentyabrın 27-dən bu günde qədər 300-ə yaxın yaşayış məntəqəsinin azad edilmesi ilə Ermənistən ordusunun belini qırmış. Paşının məcbur olub bu bəyanata öz imzasını atır. Amma çox miskin, çox acı-naqraqlı durumda. Mən isə böyük fəxaret və sevinc hissə ilə bu bəyanata öz imzamı atmışam. Çünkü bu bəyanat uzun illər davam edən işğala son qoyur. Bu bəyanat imkan verir ki, hələ də işğal altında olan digər rayonları - Ağdam, Laçın, Kəlbəcər rayonlarını qan tökülmədən qaytaracaq. Qısa bir müddət qoyulur, bu ayın sonuna qədər bu rayonlar bize qaytarılırlar". Bəli, beləliklə, 27 ilden sonra günəş şüaları ilə nurlanmış ağ ev Ağdam Azərbaycana qaytarıldı. BMT Tehlükəsilik Şurasının 4 qətnaməsinə məhəl qoymayan Ermənistən öz işgalçi siyasetini davam etdirə də Azərbaycanın güclü ordusu və Ali Baş Komandan, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin siyasi iradəsi ilə torpaqlarımız işgaldan azad edildi. 27 il Ağdam şəhəri de daxil olmaqla ərazisinin böyük bir hissəsi erməni işğalı altında olan ərazimiz, əzəli torpaqlarımız sahiblərinə qaytarıldı.

ƏN MÜASİR STANDARTLARA CAVAB VERƏN HOTEL

Bu gün ermənilərin viran qoymuşları ərazilərində irimiyyaslı layihələr icra olunur. Ağdam şəhərinin təsdiq edilmiş Baş planına uyğun olaraq, əhalinin səmərəli və yüksək həyat səviyyəsini təmin etmək məqsədilə müasir tələblərə cavab verecək yaşayış məhəllələrinin salınması ilə yanaşı, burada işgaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması hədəfinə uyğun olaraq, məhəllədəki binaların enerji təchizatında alternativ enerji mənbələrindən istifadə üzrə konseptual həllər işlənmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın fevralın 18-de Ağdam şəhərine növbəti səfəri tarixi hadisələrlə yadda qaldı. Belə ki, səfər çərçivəsində "Hilton Garden Inn" hotelində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. "Hilton Garden Inn" hoteli Ağdam şəhər mərkəzinə yaxın ərazidə inşa olunub.

Ağdam böyük quruculuq meydanında

Ümumi sahəsi 2,16 hektar olan hotel 2, 6 və 7 mərtəbəli 3 bloklu binadan ibarətdir. Ən müasir standartlara cavab verən hotel binasında 127 otaq var, qonaqların zövqünü oxşayan interyer işləri görülüb. Birinci mərtəbədə qonaqları foye və rahat gözləmə zonası qarşılıyır. Hotelde müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi üçün konfrans və iclas zallarının yaradılması nəzərdə tutulur. Müasir hoteldə qonaqların sağlamlığını və istirahətini təmin etmək məqsədilə hovuz, fitnes və SPA mərkəzləri də yaradılır. "Hilton Garden Inn" hotelində 100-dən çox işçinin fəaliyyət göstərməsi nəzərdə tutulub. Ağdam rayonunda ən müasir standartlara cavab verən hotellərin inşası süretlə dirçəldilən tarixi ərazilərimizin inkişafına mühüm töhfə verəcək. Bu, həm də işgaldan azad edilən ərazilərimizdə, o cümlədən Ağdam rayonunda sosial layihələ-

nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, şəhərdə Baş Plana uyğun yaradılacaq müxtəlif təyinatlı infrastrukturun keyfiyyətli və dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təmin olunması məqsədilə Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin tikintisi həyata keçirilib. Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2023-cü il

mayın 2-də təmeli qoylan bu Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi yüksək səviyyədə inşa olunub.

Mərkəz şəhərin müxtəlif təyinatlı infrastrukturun elektrik enerjisine tələbatını ödəmək yanaşı, təchizat sxemine daxil olan şəbəkələrin real vaxt rejimində və rəqəmsal formatda idarə olunmasını təmin edəcək. Müasir tipli Mərkəz vasitəsilə ətraf ərazilərin də elektrik təchizatının etibarlılığına və dayanıqlılığına nəzarət təmin olunacaq. Eyni zamanda, burada mühəndis-texniki heyətin səmərəli işini təmin edən müasir avadanlıqlarla təchiz olmuş iş otaqları, vətəndaş qəbulu üçün lazımi şərait yaradılıb.

SAKİNLƏRİN RAHAT YASAYISI ÜÇÜN TƏMİNAT

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın fevralın 18-de Ağdam şəhərində 1268 mənzilli 2-ci yaşayış kompleksində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Ümumi sahəsi 14 hektara yaxın olan yaşayış kompleksi Ağdamın mərkəzi küçəsində, şəhərin təsdiq edilmiş Baş Planına uyğun salınıb. Burada tikilən yaşayış binalarındaki mənzillərdən 114-ü birotaqlı, 464-ü ikiotaqlı, 536-sı üçotaqlı, 154-ü isə dördotaqlıdır. Ərazisinin böyük bir hissəsi yaşıllıq zonasından ibarət olacaq kompleksdəki binaların inşasında modern memarlıq yanaşmalarından və milli naxış elementlərindən istifadə olunur. Burada idman meydancalarının, istirahət guşələrinin, velosiped dayanacaqlarının və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Ağdam Residence" yaşayış kompleksində yaradılan şəraitle tanış olublar. Ümumi sahəsi 1,55 hektar olan ərazidə ilkin 6 yaşayış binası inşa edilib. Kompleksdəki binalar 6 mərtəbəlidir və ümumi blokların sayı 11-dir. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım yaşayış kompleksində hazır mənzillərə baxıblar.

Mənzillərin 45-i birotaqlı, 108-i ikiotaqlı, 48-i üçotaqlı, 8-i ise dördotaqlıdır.

Kompleksdə tikinti-quraşdırma işləri artıq yekunlaşdırılmış. Sakinlərin rahat yaşayışı üçün kompleksin ərazisində park, istirahət guşələri, sosial-məişət obyektləri, avtodata-nacaqlar, velosiped yolları, uşaq oyun və idman meydancaları istifadəyə veriləcək, geniş abadlıq və yaşaşdırma işləri görülcəcək.

Ağdam rayonunun Xıdırı və Kəngərli kəndlərinin də dövlət başçısı tərəfindən təməli qoymulmuşdur. Ağdam şəhərinin mərkəzindən 3 kilometr məsafədə yerləşən Xıdırı kəndində 5990 nəfərin (1500 ailə) məskunlaşması planlaşdırılıb. Layihələndirilən ümumi ərazi 418 hektardır. Burada məskunlaşacaq əhalinin yaşayış yükünü nəzərə alaraq, məhəllələrin salınmasının birinci mərhəlesi üçün 160 hektar torpaq sahəsi ayrılib. Birinci mərhələdə kəndə 2951 nəfərin köçürülməsi üçün 719 fərdi evin tikilməsi planlaşdırılır. Kənddə əhalinin məşğulluğunun təmin edilmesi üçün də her cür şərait yaradılacaq. Burada mədəniyyət və əyləncə mərkəzləri, dini, xidmet, kommersiya müəssisələri, iqtisadi inkişaf obyektləri, təhsil, idarəetmə və kənd təsərrüfatı sahələri üzrə ümumilikdə 2595 nəfərin işlə təmin olunması planlaşdırılır. Rayondan 6 kilometr məsafədə yerləşən Kəngərli kəndində de 2626 nəfərin (639 ailə) məskunlaşması planlaşdırılıb. Layihələndirilən ümumi ərazi 177,2 hektardır. Burada məskunlaşacaq əhalinin sayı nəzərə alınaraq, yaşayış məhəllələrinin salınmasının birinci mərhəlesi üçün 66,2 hektar torpaq sahəsinin ayrıılması nəzərdə tutulur. Birinci mərhələdə 1279 nəfərin köçürülməsi üçün 290 fərdi evin inşa edilmesi planlaşdırılır. Kənddə əhalinin məşğulluğunun təmin edilmesi burada mədəniyyət və əyləncə mərkəzləri, müxtəlif təyinatlı bir sıra müəssisələr, iqtisadi inkişaf obyektləri, təhsil, idarəetmə və kənd təsərrüfatı sahələri üzrə ümumilikdə 1182 nəfərin işlə təmin olunması nəzərdə tutulur.

Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərində 1 nömrəli tam orta məktəbdə aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Ümumi tikinti sahəsi 4300 kvadratmetrdən çox olan yeni məktəb binası üç mərtəbədən ibarətdir. Təməli 2021-ci ilin mayında qoylan məktəb 960 şagird yerləkdir. Burada kitabxana, muzey, iki yeməkxana, fənn kabinetleri ilə yanaşı, fizika, kimya, biologiya laboratoriyaları, akt və idman zalları, həmçinin 8 STEAM otağı olacaq.

MƏKTƏBİN TİKINTİSİNİN 2025-Cİ İLDƏ BAŞA CATDIRILMASI NƏZƏRDƏ TUTULUR

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dövlətinin işgaldan azad olmuş ərazilərdə həyata keçirdiyi bərpa və yenidənqurma prosesi çərçivəsində müasir, innovasiyalara əsaslanan təhsil ocaqlarının yaradılmasına xüsusi diqqət göstərilir. Hazırda inşası davam etdirilən Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəb bunun daha bir nümunəsidir. Bu orta təhsil müəssisəsi Böyük Qayıdış Programı çərçivəsində şəhərə qayıdacaq şagirdlərin müasir standartlara uyğun təhsil almalarına xidmet edəcək. Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işgaldan azad olunmuş ərazilərimizdə sürətli yenidənqurma və bərpa işləri həyata keçirilməkdədir. 30 il yaxın bir zamanda xarabaza cevrilmiş torpaqlarımızda canlanma müşahidə olunur.

Zümrüd BAYRAMOVA

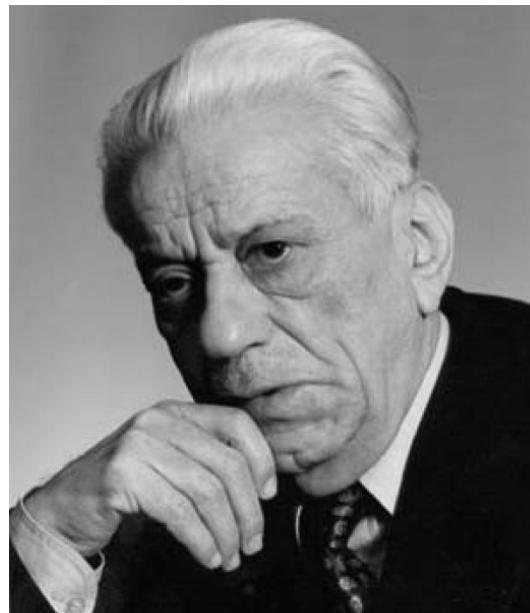

YAŞIL ENERJİ MƏNBƏLƏRİNİN TƏTBİQİNƏ DAİR MODEL

Yeniden qurulan Ağdamda Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kompleksinin açılışı olub. Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq, Azərbaycanın işgaldən azad edilən ərazilərində elektrik şəbəkələrinin qəza vəziyyətindən çıxarılması, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və yaradılacaq infrastrukturların elektrik enerjisi ilə təchizatı üçün "Azərişq" ASC tərəfindən genişmiy়aslı təmir, yenidənqurma və tikinti işləri aparılırlar. Ağdam şəhərinin Baş Planına uyğun olaraq, şəhər ərazisində 35/0,4 kilovoltluq iki transformator məntəqəsi inşa edilib. Bu məntəqələr güc mərkəzləri olaraq, ilk mərhələdə ətrafda salınacaq yeni yaşayış sahələrini elektrik enerjisi ilə təmin edəcək. Baş Planda həmin transformator məntəqələrinin digər yaşayış sahələri üçün inşa edilecek güc mərkəzləri ilə əlaqələndirilməsi və dairəvi elektrik təchizatı sxeminin yaradılması

Söz dünyasının böyük ustası

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, Xalq şairi, dramaturq, ədəbiyyatşunas, pedaqqoq və ictimai xadim, SSRİ və Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatları laureati, akademik Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 il tamam olur. "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, milli ədəbi fikir xəzinəsinə qiymətli töhfələr bəxş etmiş söz ustası Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illiyinin qeyd olunmasına təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi ilə birlikdə, Azərbaycan Yazarlar Birliyinin teklifləri nəzərə

Dövlət başçısının Sərəncamına əsasən, Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyi qeyd ediləcək

alınmaqla, Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinə dair tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirəcəkdir. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetü bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll edəcək. Sərəncamda qeyd olunduğu kimi,

Bəxtiyar Vahabzadə mübariz şəxsiyyəti və çoxşaxəli fəaliyyəti ilə XX əsrin ikinci yarısından etibarən Azərbaycan bədii-ictimai fikir tarixinə parlaq səhifələr yazmış qüdrətli simalardandır. Onun Vətəne, milletə və doğma ana dilinə sonsuz məhəbbət ifadə edən, dərin poetik-fəlsəfi düşüncələrlə zəngin irsi daim mədəni-mənəvi dəyərlərə ehtiram, milli azadlıq ideallarına bağlılıq və istiqlal məfkurəsinə sədaqət hissi aşılımışdır. Sənetkar ədəbi və elmi yaradıcılığını uzun illər pedaqoji fəaliyyəti ilə uğurla əlaqələndirirək, bir neçə neslin milli təfəkkürünün formallaşmasında müstəsna rol oynamışdır. Bəxtiyar Vahabzadə ictimai xadim kimi xalqın taleyüklü məsələlərinə münasibətdə həmişə əsl ziyanlı mövqeyi nümayiş etdirmişdir.

Azərbaycanın çağdaş poeziyasının fəlsəfi fikir tarixində özünəməxsus ideoloji bir xəttə malik müdrik şəxsiyyət, xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə əsrlər üçün əhəmiyyət kəsb edə biləcək əsərlərin müəllifi kimi yaddaşlarda iz salıb. Xalq şairi çoxşaxəli yaradıcılığı ilə Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafına mühüm töhfələr verən, bu istiqamətdə müstəsna xidmətləri olan tanmış sənətkarlardandır. Onu haqlı olaraq, çağdaş milli şeirimizin klassiki adlandırırlar. Azərbaycan şeirinin son yarımsərlik tarixi təkamül prosesini Bəxtiyar Vahabzadə yaradıcılığı olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Bəxtiyar Vahabzadə 1925-ci il avqustun 16-da Şəki şəhərində fəhle ailəsində anadan olmuşdur. Kiçik yaşılarında ailəsile birlikdə Bakıya köçən Bəxtiyar Vahabzadə burada orta məktəbi bitirdikdən sonra ADU-nun filologiya fakültəsində təhsil almışdır. O, universitetin aspiranturasında saxlanılmış, "Səməd Vurğunun lirikası" mövzusunda namizədlilik dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

AZADLIQ VƏ VƏTƏN SEVGİSİ

Sənətkar keçdiyi ömür yolunun hər mərhələsində böyük amalların, məsləklərin gerçəkləşməsində ömrünü şam kimi əritdi. "Şam" eger yanmırsa, yaşamır demək" deyən şair bir ömrün keşməkəşli, əzablı yollarında yaşayarkən yanmağın kökünü həyat eşqində, vətənə bağlılıqlıda dərk edirdi. Qətiyyətlə deyə bilerik ki, Bəxtiyar Vahabzadə salma rüya vurdur, zamandır

AKTORLAR VƏ ANJELİC MƏRKƏZİ

Bəxtiyar Vahabzadə tədqiqatçı-alim kim Azərbaycan elmi qarşısında xidmətlə göstərmişdir. Şifahi ədəbi irsimizin, klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatının öyrən-

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndə heyəti Türkiyəyə səfər edib

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini – Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti qardaş Türkiyənin hakim Ədalət və İnkışaf Partiyasının (AK Parti) dəvəti ile Ankara şəhərinə səfər edib. YAP nümayəndə heyəti fevralın 23-də AK Partinin Prezident Recep Tayyib Ərdoğanın sadrlıvi ilə keçiriləcək VIII Böyük

Qurultayında iştirak edəcək.
Səfər çərçivəsində bir sıra görüşlərin keçirilməsi də nəzərdə tutulub. Nümayəndə heyətinə Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-Türkiyə dostluq qrupunun üzvü Ramil Həsən və partiyanın Mərkəzi Aparatının İnformasiya Texnologiyaları və İctimaiyyətə Əlaqələr şöbəsinin müdürü Nurlan Qələndarov daxildir.

nilmesi sahəsində axtarışlarının behrəsi olan əsərlərini elmi ictimaiyyət həmişə dərin maraqla qarşılıqlılaşdır. Azərbaycan dilinin saflığı, təmizliyi və zənginləşməsi uğrunda mübarizə Bəxtiyar Vahabzadə yaradıcılığının mühüm istiqamətlərindən birini təşkil edir. Xalqının gücü ilə yazıl-yaratmış Bəxtiyar Vahabzadə Azərbaycan dilinə qarşı soyuq münasibət gördüyü zaman qələmini bu istiqamətdə kökləyib, "Mənim ana dilim" şeirini yazaraq, bu şeirin arxasında bir şəxsiyyət kimi çıxış edib, ana dilinin qorunması, onun saflığının saxlanması üçün bütün insanları - azərbaycanlıları ana-sına hörmət etdiyi tək, ana dilinə də belə mehəbbət və ehtiramla yanaşmağa səsləyirdi. Müasir Azərbaycan ədəbiyyatının ən parlaq simalarından olan Bəxtiyar Vahabzadə öz yaradıcılığı ilə bədii fikrimizin zənginləşməsində mühüm rol oynamışdır. Böyük söz ustası xalqımızın yüzillər boyu təşəkkül tapmış yüksək milli-mənəvi dəyerlərinin qorunması, adət-ənənələrimizin yaşadılması naminə altmış ildən artıq bii müddət ərzində yorulmadan yazıl-yaratmışdır. O, azərbaycanlıq məfkurəsi ilə dərin-dən bağlı olan və milli özünüdərkə çağırıncı coxsayılı əsərləri ilə ədəbiyyatımızın inkişafına dəyərli töhfələr vermişdir. Azərbaycan xalqının tarixinin qədim dövrlərdən bəri müxtəlif mərhələlərində baş vermiş hadisələr və, böyük şəxsiyyətlərin parlaq simaları ustad sənətkarın diqqət mərkəzində dayanırdı. Onun hələ öten əsrin 60-cı illərinin əvvəl-lərində qələmə aldığı "Gülüstan" poemasının həyat və fəaliyyətinə çox böyük maneələr yaradacağını bildiyi halda, bu əsəri qələmə almışdır. Azərbaycan dövlətçiliyinə, müstə-

qıllıyinə daim can atan, ömrü boyu müstəm-ləkə əleyhinə çıxış edən şair tarixi material-lara söykənib, milli qəhrəmanlıq ənənələrinin yaşıdan əsərlərle mütəmadi çıxış etmişdir. Babəkin ölümü, ona qarşı olan xəyanət tari-xi materialıllar əsasında Bəxtiyar Vahabzadəyə tam dəqiqiliyi ilə məlum oldu-ğundan, o, Səhl Sumbat kimilərin vətən esqı ilə yaşıyan insanlara qarşı olan münasibəti-ni, birmənali qarşılıyaraq, onlara qəti şəkil-də etiraz və nifrətini bildirirdi.

ƏDƏBİ FİKRİN GÖRKƏMLİ NÜMA YƏNDƏSİ

Azərbaycan ədəbiyyatının, bütövlükdə XX əsr Azərbaycan ədəbi fikrinin görkəmlər nümayəndəsi olan Bəxtiyar Vahabzadənin adı təkcə respublikamızda deyil, onun hüdüdlərindən çox-çox əzaqlarda tanınır. Şairin əsərləri - şeir kitablari, dramları və publisistik yazıları dönyanın bir çox dillərinə, o cümlədən, ingilis, fransız, alman, fars, polyak, ispan, macar, keçmiş sovetlər birliyi

xalqlarının dillərinə tərcümə edilib. Bəxtiyar Vahabzadə respublikamızın hüdudlarından uzaqlarda ölkəmizi layiqincə təmsil edərək, milli mədəniyyətimizin təbliği və ədəbi irsi-mizin dünyada tanıdılması naminə qüvvə ve bacarığını əsirgəməmişdir. O, 70-dən artıq şeir kitabının, 2 monoqrafiyanın, 11 elmi-publisist kitabın ve yüzlərlə məqalənin müəllifidir. Bəxtiyar Vahabzadənin tariximi-zin bir çox hadisələrini canlandıran dram əsərlərinin gənc nəslin tərbiyəsində böyük rolu olmuşdur. Müasir həyatdakı ziddiyyətlərin, qarşılurmaların və mənəvi sarsıntıların təsviri ilə yanaşı, yüksək, pak və ülvî hissələrin tərənnümü Vahabzadə dramaturgiyasında böyük məharetə təcəssümünü tapmışdır. Onun pyesləri Azərbaycan və eləcə də, xarici ölkə teatrlarının səhnələrində uğurla tamaşa yoxulmuş və müəllifinə geniş şöhrət getirmişdir. Azərbaycan Akademik Dövlət Dram Teatrının səhnəsində onun "Vicdan", "İkinci səs", "Yağışdan sonra", "Yollara iz düşür", "Fəryad", "Hara gedir bu dünya?", "Özümüzü kəsən qılinc", "Cəzasız günah", "Dar ağacı" pyesləri tamaşa yoxulub. O, tarixi və müasir mövzuda 20-dən artıq irihəcmli poemanın müəllifidir. Azərbaycan poeziyasında vətəndaşlıq ruhu-nun qüvvətlənməsində və sənətkarlıq imkanlarının genişlənməsində Bəxtiyar Vahabzadənin müstəsna xidmətləri vardır. Dilimizin poetik imkanlarından məharetə bəhrələnən şair fəlsəfi məzmunlu lirikanın gözəl nümunələrini yaratmağa müvəffəq olmuşdur. Mənəvi ucalıq, dünya və zaman, təbiət və insan həyatının menası haqqında düşüncələrlə zəngin poeziyası ədəbi ictimaiyyət tərəfindən daim rəğbətlə qarşılanmışdır. Şairin dərin lirizmi ilə səciyyələnən söz-lərinə coxsavlı mahnular bestələnmışdır.

Bəxtiyar Vahabzadənin ədəbi-elmi və ictimai fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilmişdir. 1974-cü ildə əməkdar incəsənət xadimi adına, 1975-ci ildə respublika, 1984-cü ildə isə SSRİ Dövlət Mükafatlarına layiq görüllüb. 1985-ci ildə ona Azərbaycanın xalq şairi fəxri adı verilib, 1995-ci ildə Azərbaycan xalqının milli azadlıq mübarizəsində xüsusi xidmətlərinə görə "İstiqlal" ordeni ilə təltif edilib. O, bir sıra orden və medallara, o cümlədən, Azərbaycan Respublikasının ali dövlət təltifi olan "İstiqlal" ordeninə layiq görülmüşdür.

Görkəmli şair, dramaturq və ədəbiyyatşunası, SSRİ və Azərbaycan Dövlət müəkafatları laureati, xalq şairi, əməkdar incəsənət xadimi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, filologiya elmləri doktoru, professor, Prezidentin fərdi təqaüdçüsü Bəxtiyar Vahabzadə ömrünün 84-cü ilində dünəyini davlıb.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

İqtisadi Şuranın və Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin Müşahidə Şurasının birgə iclası keçirilib

Fevralın 21-də İqtisadi Şuranın və Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin (AİH) Müşahidə Şurasının birgə iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilər ki, Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədovun sədrliyi ilə keçirilən iclasın gündəliyində ölkəmizde neft-qaz hasilatı sahəsində cari vəziyyət, əsas göstəricilər və perspektivlər, o cümlədən SOCAR-in və ümumilikdə respublikanın neft-qaz sektorunun uzunmüddətli inkişaf planları, 2035-ci ilədək hasilat proqnozları, Hasilatın Pay Bölğüsü və Risk Xidməti sazişləri çərçivəsində işlənən və yeni yataqlar üzrə ehtiyat həcmələri, "Azneft" İstehsalat Birliyinin fəaliyyəti, Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun Yenidənqurma və modernizasiya layihəsinin icra vəziyyəti, neft-kimya məhsullarının istehsalı və ölkədaxili yanacaq tələbatı, SOCAR tərəfindən ölkə xaricində həyata keçirilən layihələr, SOCAR-in maliyyə

göstəriciləri və digər cari məsələlər ətraflı müzakirə olunub.

Gündəlikdə olan məsələlər üzrə SOCAR-in prezidenti Rövşən Nəcəfin geniş təqdimatı dinlənilib, eləcə də iqtisadiyyat naziri (SOCAR-in Müşahidə Şurasının sədri) Mikayıll Cabbarov və Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin Baş icraçı direktoru Ruslan Əlixanov çıxış ediblər. İqtisadi Şuranın üzvləri təqdim olunan məsələlərə dair geniş müzakirələr aparılıblar.

İclasın yekununda İqtisadi Şuranın və AİH-nin Müşahidə Şurasının üzvlərinin rəy və təklifləri nəzərə alınmaqla müzakirə edilən məsələlər barədə qərarlar qəbul olunaraq AİH-in idarə Heyətinə və SOCAR-a müvafiq tapşırıqlar verilib.

"Bu qədər insanların sevgisini qazanmaq bütün nailiyyətlərin ən üstündür"

İqtisad elmləri doktoru, professor Ramiz İsgəndərov "SəS" qəzetinə müraciət ünvanlayıb. Müraciətdə deyilir:

"Hörmətli redaksiya, mən "Səs" qəzetinin çapa başlayandan oxucusuyam. Respublikamızın qeyri-müəyyənlik dövründə "Səs" qəzeti insanlar üçün bir ümidi ünvanı idi. Bu ay "Səs"de Hüseyin Qaraşovun həmkarlar ittifaqı hərəkatı ilə bağlı 2 məqələsini oxudum. Məqələ müəllifinə və Sizə təşəkkürümü bildirirəm. Bu gün həmkarlar ittifaqlarının fəaliyyəti haqqında diskusiyalar açmaq çox zəruridir. Çünkü həmkarlar ittifaqı hay-küçülükə deyil, real işi ilə nüfuz qazana bilər. İşçinin eməkhaqqından tutulmaların ünvani bu gün və gələcək üçün məlumdur."

Ancaq həmkarlar ittifaqına üzvlük haqqının məcburən tutulması qətiyyən qəbul edilməzdir. Bu hal yalnız və yalnız həmkarlar ittifaqının nüfuzuna xələl getirir və ciddi narahızlıqlara səbəb olur. Bu sahədə ədalətin və şəffaflığın olması çox vacibdir.

Hüseyin Qaraşovu mən yaxından tanıyorum. Uzun illər həmkarlar ittifaqlarının təhsil müəssisəsində birgə çalışmışım. O, bütün varlığı ilə özünü təhsil müəssisəsinin inkişafına həsr etdi. Akademiya yüksələn xəttle inkişaf edərək bugünkü səviyyəsinə çatdı. Onun işdən azad edilməsi onu yaxından tanıyanlar üçün bu gün də inandırıcı gərəknür.

Çox təccübülüdür ki, AHİK-in sədri təzedir, Hüseyin müəllimi yaxından tanır, bəs AHİK-in İcraiyyə Komitəsinin üzvləri. Axi onların gözü qarşısında Hüseyin müəllimin əməyi sayəsində akademiya çətinliklə inkişaf edib, şəffaflığı ilə nüfuz qazanıb.

Biz bir çox alımlar bu ədalətsizliklə el-

qədər ölkə başçısına müraciət hazırlamışdır. Lakin Hüseyin müəllim xahiş etdi ki, belə addım atılmasın...

Mən sosial şəbəkədə Hüseyin müəllimin işdən azad olması ilə əlaqədar yüzlərlə yazıları oxuduqdan sonra görkəmli ədəbiyyatşunas, yazıçı Mir Cəlal Paşayevin dediyi: "Balalarımızın tərbiyəsi, vətənimizin geleceyi üçün, həqiqət, ədaət naminə hər vasitəyə el atmaq gərəkdir" fikrinin təsiri altında qərara gəldim ki, Hüseyin müəllim haqqında yazılanların bəzilərini "Səs"in oxucuları ilə bölüşüm.

Vahid İsmayılov, tarix üzrə fəlsəfə doktoru: Rektor olmayı haqq edən nəhəng şəxsiyyət. Sizdən çox şey öyrəndik, öyrənməyə də davam edəcəyik. Sizi unutmarıq, insanlığı cəmiyyetimizə sevdirdən BÖYÜK İNSAN. Var olun, yüz yaşayın. Yaşayın ki, bu qədər insanın sevgisini qazanmağı yollarını bizi lərə öyrədəsiniz. Tanrıma sonsuz şükürler olsun ki, əmək fəaliyyətimin 12 ilini Sizin rəhbərliyiniz altında Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyasında keçirdim. O illəri heç zaman unutmaram, mənə müəllim olmaq şansı verən əvəzolunmaz, bəli, mehz əvəzolunmaz fenomen.

Hörmət Cavadova, felsefə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent: Vahid müəllimin sözüne qüvvət, dəyərli alim, bütöv şəxsiyyət, hamının sevgisini qazanmış, həm də sevgiye haqq eden Hüseyin müəllim, var olasınız!

Müsülmət Allahverdiyeva, iqtisad elmləri doktoru: Mən artıq 30 ilden çoxdur ki, ali məktəblərdə dərs deyirəm, əsas iş yerim olmasına da, bu akademiyaya mənim üçün doğmadı. Çünkü bu akademiyaya Hüseyin müəllim kimi humanist, sadə, səmimi, şəffaf bir mühit yaratmış insan rəhbərlik edirdi. Hüseyin müəllim çox xoşbəxt bir adamdır, çünkü hər insana nəsib olmur bu qədər insan sevgisi, öyrənci sevgisi. Hüseyin müəllim, Allah Sizi qorusun. Sizə sağlamlıq, uzun ömr arzu edirəm. Düşünürəm ki, Sizin kimi insan cəmiyyət üçün həmişə əhemmiliyətli, tələb olunan olacaq.

Ələsgər Əliyev, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent: Hörmətli rektor, Siz bizim üçün təkcə gözəl rektor deyil, həm də ezz, qardaş olmusunuz. Sizin həmişə akademiyada yeriniz görünəcək.

Lale Cabbarlı, müəllim, doktorant: Hüseyin müəllim həyatda gördüğüm ən təmiz, ən səmimi, ən sadə, ən mərhəmətli insan, nefsində yenilməyən, daim şərəfiyle, təmiz adıyla yaşayan, müəlliminə, tələbəsinə dayaq olan, vətənini, millətini sevən, adı işçi ilə vəzifəli şəxs arasında fərq qoymayan

ali bir dəyərdir. Hüseyin müəllim bizim üçün böyük bir insanlıq məktəbidir. Hamımız xoşbəxt insanlıq ki, Hüseyin müəllim kimi bir şəxsiyyət bize rəhbərlik edib.

Vəkil Həsənov, tarix elmləri doktoru, professor: Lale xanım, çox sağ olun. Ürəyimizdə, qəlbimizdə olan hörmət və ehramın az bir qismini de olsa sözə ifadə etmişiniz. Bilirəm ki, Hüseyin müəllim şəxsiyyətine mənşəb olan dəyərləri ifadə etmək üçün söz tapmaq çox çətindir. Hüseyin müəllimin rəhbərlik etdiyi ali təhsil ocağında yaradıldığı mühit ən nümunəvi olub. Hüseyin müəllim mənim fikrimə, düşüncəmə BÖYÜK İNSAN kimi həkk olunub. Dəyərli ziyalimizə, çox hörmətli professorumuza cansağılığı, uzun ömr arzulayırıam. Harada olursa olsun Hüseyin müəllim dövlətçiliyimizə sadıq, milletini ürekden sevən, vətənpərvər, saf, halallığı rəhbər tutan insan kimi fəaliyyət göstərir.

Səbinə Mahmudova, müəllim, doktorant: Bu gün Akademiyamızın rektoru Hüseyin Qaraşovun bir daha nə qədər sevildiyinin və her kəs tərəfindən rəğbet qazanlığının şahidi oldu. 2015-2019-cu il bəlavavr, 2019-2021-ci il magistratura və ondan sonrakı müəllimlik həyatimdə mənə, eyni zamanda gənc pedagoqlara yanaşma əslilərə görə onun nə qədər əməksevər bir insan olduğunu və biz gənclərin fikirlərini hər dəfə çıxışında önemseyərkən diqqət və qayğı göstərdiyinin şahidi oldum, nəinki mən, əminəm ki həmi! Hər zaman qəlbimizdən.

Əli Əhmədli, məzun: Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası hörmətli rektor Hüseyin Qaraşovun rəhbərliyi altında təhsilimizə, sözün həqiqi mənasında, müsbət töhfə verir. Tam əminliklə deyə bilərəm ki, yegane təhsil ocaqlarından biri, bəlkə də birincisidir ki, rüsvətə, korruziyaya yox deyərək xalqa, onun gənc övladlarına layiqli təhsil verir.

Sadiq İmanov: Hər birimizi öz ayrılışı ilə qəhərə boğan dəyərli şəxsiyyət. Sizin əməyiniz və əziyyətiniz dənizləşdirir.

Mirnahid Ağayev: Quruluğu ilk gündən Azərbaycanda ilk və tek ali təhsil müəssisəsi oldu ki, orada rüsvətdən, haq-sızılıqlardan, keyfiyyətsiz təhsildən söz beleşə bilmez. Çünkü Hüseyin müəllimin gedisi onu sevən tələbələrinə çox pis təsir edir. Sözlər yazdırıqla bəlkə də biter. Amma Hüseyin müəlli-mə qarşı olan hörmətimiz, sevgimiz heç vaxt bitməz. 340 sayılı qrupun tələbələri üçün bu gün həyatının ən pis xəbərini eşidən, ən yaxınlarının, ən doğmalarının getməsi kimi pis oldular...

Bəli, ezz oxucular. Prezidentimiz cənab İlham Əliyev var gücü ilə çalışır ki, bütün sahələrdə ədalət prinsipini pozulmasın. Təessüf ki, bəle hallar baş verir.

Vətəndaş olaraq bu cür hallara heç vaxt bigane qalmamalıyıq!"

Hörmətlə: Ramiz İsgəndərov, iqtisad elmləri doktoru, professor

Milan Lazovic: "Rusiya-ABŞ münasibətlərinin yaxşılaşması Cənubi Qafqazda da gərginliyi azaldacaq"

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının program meneceri Milan Lazovic "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Rusiya ilə ABŞ arasında münasibətlərin potensial yaxşılaşmasının Cənubi Qafqaz regionuna necə təsir edə biləcəyini proqnozlaşdırıb. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Milan Svetislavoviç, Səudiyyə Ərəbistanında Rusiya və Amerika tərəfləri arasında münasibətlərin bərpası məsəlesi üzrə danışıqların 1-ci raundu keçirilib. Sizcə, Rusiya ilə ABŞ arasında münasibətlər bu və ya digər dərəcədə yaxşılaşarsa, Ukraynadakı böhran həll olunarsa, bu, Cənubi Qafqazdakı vəziyyətə

də inkişaf edir. Bu günlərdə Ermenistan parlamenti ölkənin Aİ-yə qəbulu prosesinə başlamaq üçün qanun layihəsini təsdiqləyib. Ermenistan hakimiyyəti ölkənin Avropa İttifaqına qoşulmasına maraqlıdır, baxmayaraq ki, Rusiya müntəzəm olaraq İrevan xəbərdarlıq edir ki, belə bir addım Ermenistanın Avrasiya İqtisadi İttifaqından avtomatik çıxması deməkdir, cümlə bu strukturarda eyni vaxtda üzvlük mümkün deyil. Və şübhəsiz ki, Aİ Ermenistandakı qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətini genişləndirməyə çalışacaq, eyni zamanda ən yüksək siyasi səviyyədə intensiv əlaqələri müxtəlif dərəcədə davam etdirəcək.

Azerbaycana gəlince, Bakı ilə Aİ və ayrı-ayrı Aİ ölkələri arasında dialog son vaxtlar çətin kimi xarakterizə olunur. Azərbaycan Qərbin ikili standartlar sırasındakı çox narazılır və bunu müntəzəm olaraq tənqid edir. Eyni zamanda işgüzar əlaqələr davam etdiriləcək. Bununla yanaşı, Azərbaycan rəhbərliyi dəfələrlə ümid etdiyi bildirib ki, Trampın ABŞ-da hakimiyyətə gəlişi ilə Bakı ilə Vaşington arasında Baydenin dövründə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin qiymətləndirməsinə görə, ən aşağı nöqtəyə çatan münasibətlər yaxşılaşacaq.

Vaşingtonla Bakı arasında münasibətlərin Bayden dövründə ən aşağı həddə çatması Amerika demokratlarının eyni ideoloji orientasiyası ilə bağlıdır. Bayden administrasiyasında bu, çox sərt şəkildə ifadə edildi və xüsusən də Azərbaycanla dialoqa xələt getirdi. Görünür, Azərbaycan hakimiyyəti üçün Tramp administrasiyası ilə işləmək xeyli asandır, cümlə siyasetə oxşar yanaşmalar var. Tramp konstruktivliyi və iqtisadi mənfiətə diqqət yetirir. Onu ideologiya məsələləri maraqlandırır. Eyni sözləri Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev haqqında da demək olar. Hər iki lider ilk növbədə öz ölkələrinin maraqlarını heyata keçirməye yönəlmüş güclü dövlət xadimləridir. Onlar öz xarici siyasetini buna əsasən qururlar. Buna görə də orta dil tapmaq onlar üçün çox asan olacaq. Bütövlükde, Münhen Təhlükəsizlik Konfransında ABŞ-in vitse-prezidenti Vansin səs-küylü bəyanatı Birleşmiş Ştatlar və Aİ arasında münasibətlərə yenidən baxıldığını elan edir və onlar arasında ciddi uğurumun və böhranın olduğunu qeyd edir. Vansin çıxışını inqilabi adlandırmaq olar. Uzun müddətdir ki, biz Qərb döşərgesində belə əhəmiyyətli parçalanma müşahidə edirik. Ve bu parçalanma göz qabağındadır. Vens birbaşa

Avrapadakı böhranı bəyan etdi və Aİ-nin ümidi etdiyi birləşmə əvvəzinə, Avropa İttifaqına xoşagəlməz reallığı və yeni geosiyasi uyğunlaşmanın çox da xoş olmayan gələcəyini ortaya qoysa. Avropalılar ideologiya, illüziyalar və öz dünya quruluşu ilə yaşamağa davam edərkən, Trampın rəhbərliyi altında Vaşington hər şəyə real baxmağa və ilk növbədə real siyasetə arxalanmağa başlayıb.

-ABŞ ilə münasibətlər yaxşılaşarsa, Rusiyanın Cənubi Qafqazda siyasetdə əlavə imkanları olacaq-mı?

- Ola bilsin ki, ABŞ-in Cənubi Qafqaza marağının olmaması və Vaşingtonun regiondakı destruktiv siyaseti nöqtəyi-nəzərindən. Bu menada, regionun işlərinə ənənəvi müraciət olmaması baxımından, burada təbii ki, gərginlik azalacaq. Lakin dediyim kimi, Aİ böyük ehtimalla regionda siyasetini davam etdirəcək.

Bununla belə, Rusiya həmişə Cənubi Qafqazda davamlı və sabit sülhün əlde edilməsi zərurəti mövqeyində çıxış edir, regionun bütün dövlətləri ilə qarşılıqlı hörmətə əsaslanan konstruktiv münasibətlərin davam etdirilməsində maraqlıdır, bütün sahələrdə regional əməkdaşlığın və bütün regional məsələlərin müstəsna olaraq regional oyunçular tərəfindən həllinin tərəfdarıdır. Biz Zaqafqaziyanın bütün dövlətləri ilə dialoqa açıq: biz Azərbaycanla bağlı yaranmış bütün problemləri açıq və şəffaf şəkildə həll etməyə hazırlıq, Ermənistan və Gürcüstanla dialoqa hazırlıq. Və biz xüsusişə İrəvanın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərini necə quracaqına, Ermənistanın Aİ ilə yaxınlaşması prosesinin necə gedəcəyinə, nə qədər sürətli və derin olacağına baxacaqıq. Bu, bizim üçün və bütün regionun gələcəyi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bütün bunların fonunda hesab edirəm ki, Ermənistanın eyni vaxtda iki kürsüdə - Rusiya ilə Aİ arasında oturusa davam edəcək, cümlə belə taktika Ermənistan Respublikasının maraqlarına uyğundur. Axi onun Aİ-yə üzv olması Ermənistana böyük iqtisadi fayda getirir, eyni zamanda Avropa İttifaqı ilə əlaqələrin dərinləşmesi de çox faydalıdır, cümlə bu, digər məsələlərlə yanaşı, Ermənistan rəhbərliyinə siyasi destek, təhlükəsizlik və silah təchizatı sahəsində və digər sahələrdə əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Ona görə də İrəvan hələlik çox-vektorlu siyasetində faydalanağa davam edəcək.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Lala Mehrali

Cavid müəllimi məktəbə qaytarın!

Oğlanların müəllim olmaq istəyi son illər gündə bir dona girən təhsilin başımıza hördüyü corabın qəçmiş ilməyi idir. Bu gənclərin sayısında məktəbdə kişi müəllimlərin sayının artmasına ümidi edirik, amma imkan versələr. Kişi müəllimi məktəbə qazandırmaq üçün yollar axtaracağına, onları məktəbdən uzaqlaşdırmağın yollarını arayır bəzi qüvvələr.

Azərbaycanda müəllimlərin ümumi sayıının yalnız 15 faizi müəllimlərdir, təsəvvür edirsınız? 15 faizin də 70 faizi idman və hərbi təlim müəllimləridir. Bu o deməkdir ki, fənn müəllimləri arasında kişi müəllim barmaqla sayılıcaq qədər azdır. Bu boyda ölkədə 150 mindən çox müəllimin 21 mini kişi müəllimlərdir. Həle 10-15 il əvvələdək məktəblərdə pedaqoji heyətin yarısı kişi müəllimlərdən ibarət idi. Amma indi hətta idman və hərbi hazırlıq dərslərinin də qadın müəllimlər tərəfindən tədris edildiyini görürük.

Bir neçə gün önce Cavid müəllimin başına getirilənləri izledim ürək ağrısı ilə, onu şərəyənə, şagirdini döydüyü barede iddialar gündəmə gələnə kimi tanırımdır. İndi tanırıram. Ədəbli, ziyan, mədəni müəllimdir, göründür, müsahibəsini izledim, şagirdlərinin, valideynlərin onun haqqında xoş sözlərini dinlədim. Bir babanın hikkəsinin, bir uşağın yalanı onun qurbanı oldu Cavid müəllim. Onlara digər şagirdin, valideynin, müəllim yoldaşlarının dediyini diqqətə almayan təhsil şöbəsi onun müqaviləsinə xitəm vermək üçün fürsət gözəyirmiş, araşdırmadan, işin əslini öyrənmədən dərhal işindən uzaqlaşdırıldılar müəllimi.

Bu baş verənlər mənə İbrahim müəllimin başına getirilənləri xatırlatdı. 60 dil bilən, Azərbaycan təhsil sisteminin qururu olmuş olduğu halda məktəbdə başına olmazın oyunlar getirilən poliqlot İbrahim Cəfərovu nəzərdə tuturam. Onu da Cavid müəllim kimi uşağı döyməkdə ittihad etdilər, o da döymədiyini sübut edə bilmədi, məktəbdən uzaqlaşdırıldı. İbrahim müəllim ondan sonra təhsil sistemindən, peşəsindən uzaqlaşdı. Milli təhsil sistemimizin göz bəbəyi olmalı olan müəllim bir direktorun şərinə qurban edildi.

Məktəblerdə kişi müəllimlərin azlığını həmişə müzakirə edirik, lakin nə müvafiq nazirlik, nə də ictimaiyyət bunu ciddi problem kimi qəbul etmir. Müəllim olmaq həvəsində olan oğlanların çoxu universiteti bitirdikdən sonra öz peşəsi üzrə yox, fərqli sahədə iş tapır. Sebəbini hərəsi bir cür izah edir, kimisi işə qəbul şərtlərinə qane olmur, kimisi maaş azlığı səbəbindən oxuduğu sahəyə gedə bilmir, kimisi də bax bu cür hadidələri görüb iyrən peşəsindən.

Bütün fənləri qadın müəllimlərin tədris etməsi oğlan uşaqlarının psixologiyasına ciddi təsir edir. İndi sosial-iqtisadi problemlərə görə atalar daha çox işləyir və uşaqlarına daha az vaxt ayıra bilir. Bu səbəbdə də oğlan uşaqları məktəblərdə kişi müəllimlərlə ənşiyətdə olmalı, o boşluğu doldurmalıdır. Xüsusiələ, oğlan uşaqların təlim-tərbiyəsində kişi müəllimlərinin inkar edə bilməyəcəyimiz qədər böyük rol var. Onların həyata baxışı, kişi tərbiyesi vermesi, kişilik aşılaması, yeniyetməlik, keçid dövründə kişi müəllimləndə məsləhətlər almaq oğlan övladlarımız üçün əvəzedilməz bir təbiyə əsasudur.

Qadın müəllimlərin çoxluğu oğlan uşaqlarının xarakterinə təsir-siz ətüşmür. Kiçik bir analiz etsək görərik ki yeniyetmə oğlanların əksəriyyətində qadına xas davranış və dənisiq formalaşır. Çünkü uşaqların xarakteri əsasən məktəblərdə formalaşır. Ona görə də pedaqoji sahədə kişi müəllimlərinin sayının artırılması vacibdir.

Əslə qadın müəllimlərinin emeyini, zəhmətini danıram, övladlarımızın ikinci anası onun qadın müəllimləridir, buna baxmayaraq qadınlarla yanaşı kişi müəllimlərin də təlim-tərbiyəsinə, tədrisinə olduqca böyük ehtiyac var. Oğlanların nizam-intizamı, ümumiyyət, bir fərd kimi, kişi olaraq yetişdirilməsində kişi müəllimlərin rolü əvəzedilməzdir. Hazırkı dövrə də bu balansın bərabərələşməsi, qorunması vacibdir.

Niye hazırkı dövr deyirəm? Çünkü indi hər vəchlə kişilik xarakterini məhv etməyə çalışırlar. Ədəli, nazlı, qadın jestləri edən oğlan uşaqlarının hamımız görürük, həm real həyatda, həm də sosial şəbəkələrdə. Hər gün daha bir cinsi naməlum peydə olur, qız kimi davranan oğlanların sayı hər gün artır. Kişilik müasir dünya üçün təhlükəli sayılır zənnimcə, ona görə o xarakteri məhv etmək uğrunda bu qədər böyük oyuncular gedir, ikicinsilərin, transgenderlərin, cinsi naməlumların meydani böyüdürlər. Kişi müəllimlərinin üzərində böyük maximasiyalar qurulur, məktəblərdə görmək istəmirlər onları. Çünkü onlar intriqaya alət olmurlar, kūye getmirlər. Onsuz da sayı barmaqla sayılıcaq qədərdir kişi müəllimlər, onları da küsdürün, uzaqlaşdırın, döndərin məktəbləri arvad hamamına. Amma sonra oğlan uşaqlarının qadın xarakterində böyüməsindən, tik-tokda makyaj videoları çəkmələrindən, cinsini dəyişdirmək istəmələrindən narahat olduğunuza deməyin. Ehh, onsuz da narahat olmurlar, onları da bir ovuc insandır. Mən, sən, o və bir neçə insan...

necə təsir edə bilər? Biz Münhen Təhlükəsizlik Konfransında baş verənləri gördük. ABŞ-in vitse-prezidenti Vansin səs-küylü bəyanatı mahiyyətə ABŞ və Aİ arasında parçalanma və geosiyasi dəyişiklikləri elan etdi...

- İnanıram ki, hadisələr müsbət istiqamətdə inkişaf etsə, yeni Rusiya ilə ABŞ arasında, ilk növbədə, Ukrayna böhranı ilə bağlı qarşılıqlı temas nöqtələri tapılarsa, Vaşingtonun bütün diqqəti (əgər söhbət postsovet məkanından gedirse) ilk növbədə buna yönələcək. Cənubi Qafqazdan danışsaq, bu region Tramp üçün prioritet deyil və hazırda regionda cərəyan edən mühüm geosiyasi proseslərə rəğəm, çətin ki, bu regiona ciddi diqqət yetirsin.

- İnanıram ki, hadisələr müsbət istiqamətdə inkişaf etsə, yeni Rusiya ilə ABŞ arasında, ilk növbədə, Ukrayna böhranı ilə bağlı qarşılıqlı temas nöqtələri tapılarsa, Vaşingtonun bütün diqqəti (əgər söhbət postsovet məkanından gedirse) ilk növbədə buna yönələcək. Cənubi Qafqazdan danışsaq, bu region Tramp üçün prioritet deyil və hazırda regionda cərəyan edən mühüm geosiyasi proseslərə rəğəm, çətin ki, bu regiona ciddi diqqət yetirsin.

Ermenistanla bağlı vəziyyət Avropa İttifaqı üçün ən əlverişli şəkil-

Universitetin tədqiqat fəaliyyəti, elmi konfranslar, seminarlar və tədqiqat layihələri vasitəsilə tələbələrin elmi düşüncə və analitik qabiliyyətlərini inkişaf etdirməkdə böyük rol oynayır. Bu, tələbələrə öz sahələrindən son yenilikləri izləmək və gələcəkdə elmi araşdırımlar aparmaq imkanı verir. Universitetin elmi mərkəzləri və laboratoriyaları, tələbələrə innovativ ideyalar və tədqiqatlar üzərində işləmək fürsəti yaradır. Universitet illərim mənim akademik inkişafım və gələcək karyeram üçün müümüm bir mərhələ oldu. Burada qazandığım biliklər və təcrübələr, mənim həm şəksi, həm də peşəkar həyatimdə dərin izlər buraxdı. Universitetin tədris və elmi mühiti, mənə çox faydalı oldu və gələcəkdə qarşılaşacağım çətinliklərə hazırlıqlı olmaq üçün lazımi əsasları təmin etdi".

Tələbə Nuray Paşşanlı: "4 illik universitet həyatimdə bir çox xatirələr qazandım. Həmçinin bir çox müvəffəqiyyətlərə imza

raq bilik və bacarıqlar eldə etmişəm. Universitetin mənə öyrətdiyi şeylər saymaqla bitməz dərəcədə çoxdur. Əsas odur ki, ixtisasımı çox sevirdim və bu ixtisasə qəbul olmaq üçün çox çalışmışdım".

"Əməkdaşlıqlar, dostluqlar qurmaq çox gözəl duyğudur"

Hər il olduğu kimi bu il də tələbələr artıq semestr dərslərini bitirib təcrübə mərhələsinə başlayırlar. Hər tələbənin təhsil hayatı ilə bağlı müxtəlif xatirələri var. Kimisi bu illərin bitməyini heç istəmir, kimisi isə artıq iş, yaxud digər fəaliyyətlərlə dolu həyata addımlamaq istəyir. SİA mövzu ilə bağlı tələbələr arasında sorğu keçirib.

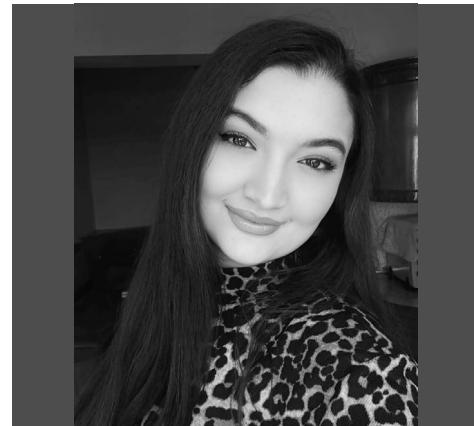

Tələbə Kənan Dadaşov: "Universitetə daxil olarkən olan düşüncə tərzi indiki düşüncə tərzimdən çox fərqlənir. Universitet insanı tekçə elmi, mədəni cəhətdən dəyişdirir, həm də dünyaya baxış pəncərəsini dəyişdirir. Bu proses ayrı-ayrı yollardan inkişaf edir. Buraya ümumi sosiallaşmaq, əlaqəli münasibətlər və intellektual fikir mübadilələri daxildir. Universitet həyatında bu kimi tələbələrin həyatindaa təsireddi məqamlarıdır. Universitetdə ən vacib məsələlərdən biri də tələbə-müəllim münasibətləridir. Burada müəllimlər öz fikirlərini tələbələrə çatdırmaq üçün geniş metodlardan istifadə edirlər. Bu metodlar müasir təhsil sisteminde inkişaf etdirici xüsusiyyətə sahibdir. Müəllimlər öz fikirlərini və keçdikləri fenlerin mövzularının əsasını çatdırmaqla qalmırlar, əlavə olaraq onlara gələcək həyatlarında iş təcrübələrinə tez zamanda yiyələnmənin yollarını göstərirlər.

Dörd il ərzində burada tekçə öz peşəmle bağlı olan məlumatları deyil, həmçinin universal məlumatları öyrəndim. Bu məlumatlar gələcəkde lazımi təfəkkür məlumatları olacaq. Universitet illərində qazandığım bilik və bacarıqlar gələcək həyatimdə irəliləmek üçün özgürvən yaratdı. Universitet illəri mənim həyatimdə pis və yaxşı günlərlə yadda qaldı".

Tələbə Sabina Zalova: "Bu illər ərzində universitet yalnız mənə bilik deyil, həmçinin geniş həyat təcrübəsi qazandırdı. Həmin illərde ixtisasımın əsas prinsiplərini mənim-sədim. Həmçinin komanda ilə işləməyi, vaxtı düzgün idarə etməyi öyrəndim. Müxtəlif müəllimlərdən, xüsusəndə sahənin peşəkarlarından öyrəndiklərim mənə geniş dünyagörüşü qazandırdı. Bununla yanaşı burada yeni biliklər qazandım və unudulmaz dostluqlar qurduğum insanlarla gözəl günlər yaşadım. Tələbə yoldaşlarımla bir yerde çox

gözəl günlər keçirdik. Birlikdə dərslərə hazırlaşmağımız, gecələr oyaq qalıb imtahanlara çalışarkən yorğunluğumuzu bir-biri-mizə zarafatlarla çatdırmağımız çox xatire-

lər idi. Xüsusilə imtahan ərefəsi yaşadığımız həyəcan və bir-birimizə verdiyimiz dəsteklər heç vaxt yadımızdan çıxmayacaq. O günler nə qədər çətin olsa da, indi düşünən zaman üzüme təbəssüm gətirir. Eyni zamanda universitetdə olan layihələrdə, debatlarda, təqdimatlarda komanda ilə vaxt idarəsini öyrəndim. Təbii ki, bəzi çətinliklərimiz oldu, lakin hər çətinliğin sonu qazandığımız təcrübə bizi daha da güclü etdi".

Tələbə Elşən İmanov: "Universitetimizin tədris sistemi həm geniş elmi bazaya, həm də praktik tətbiq sahələrinə əsaslanır, bu da tələbələrə elmi düşüncə və analiz bacarıqlarını inkişaf etdirməyə şərait yaradır. Müəllim heyəti sahələrində yüksək ixtisaslaşmış və təcrübəli insanlardan ibarətdir. Bu, tələbələrə yalnız nəzəriyyə ilə deyil, həm də praktik təcrübə ilə tanış olmaq imkanı verir.

atdım. Bununla yanaşı yaxşıki tanımadığım dediyim, çətin anırmadı yanımıda olan dostlarımdı. Bu illərdə müxtəlif sosial programlara qatıldım. Təlimlərdə, media ilə bağlı bir çox layihələrdə iştirak etdim. İxtisasımla bağlı daha çox bilgilərə sahib oldum. Bununla yanaşı işinin peşəkarı olan müəllimlərdən kömək aldım. Tələbəlik illərinin bitməyini təessüf ki istəmirəm. Hər şeye rəğmən en gözəl xatirələrim belə tələbə illərində oldu. Həmçinin məzun günümüzü səbirsizliklə gözləyirəm".

Tələbə Nahid Arifoğlu: "Universitetin insan həyatında rolu çox böyük və əvəz olunmazdır. Ümumiyyətlə tələbə həyati insan, şagird dövrünü bitirmiş vətəndaş üçün çox maraqlıdır. Bu dövrdə səmərəli şəkildə istifadə etməye çalışmalıyıq. 4 il həqiqətəndə çox tez bitir və hər şey bir göz qırıpında olur. Qəbul olan zaman bu illərin çox gec olacağını düşündürsən, lakin ele deyil. Universitet illərində qazanılan təcrübələr, yeni insanlar, əməkdaşlıqlar, dostluqlar qurmaq çox gözəl duyğudur. Universitet mənim insanları tanımadığında, uğurlar qazanmağında böyük bir səbəbkar olub. Əsasda ixtisasımla bağlı uğurlar qazanmağında, bir çox nailiyyətlərə eldə etməyimdə səbəbkar rolunda çıxış edib. Universitet dövründə mən könüllülük fəaliyyətine başlamışam, bu insanın daxilindən gələn səmimi bir duygudur və qarşılığında heç bir şey gözləmədən hərəkət edirsem. Bu zaman Azərbaycanın dövlətçilik ənənələri, vətəndaşları üçün könüllü şəkilde fəaliyyət göstərisən. Bununla yanaşı həmin illərde ixtisasımla bağlı müəyyən təcrübə proqramlarına, tədbirlərə, layihələrə qatılı-

raq sahələrində işləmək tekçə kağız üzərində iş görmək deyil, eyni zamanda böyük bir məsuliyyət və dəqiqlik tələb edən sahədir. Artıq biliyim ki, bu sahədə inkişaf etmək və yaxşı mütəxəssis olmaq istəyirəm. Gələcəkdə arxivçilik və kərgüzərlilik sahəsində daha da iştirak etmək istəyirəm. Tələbəlik illərində qazandığım biliklər və dostluqlar isə həyatı boyu mənimlə qalacaq".

Tələbə Əli Hüseynov: "Sosial sahəyə olan maraqlı məni daim öz üzərimdə işləməyə və inkişaf etməyə təşviq edib. Tələbəlik illərim mənim üçün həm akademik, həm də sosial baxımdan inkişaf dövrü olub. Fərqli tədbirlərdə və layihələrdə iştirak edərək bacarıqlarımı artırıbmışam. Eyni zamanda, sosial iş sahəsində nəzəri biliklər qazanaraq onları real vəziyyətlərdə tətbiq etmək fürsəti eldə etmişəm. Özümü inkişaf etdirmək mənim üçün vacibdir. Bunun üçün bir çox dövlət qurumlarında təcrübəçi kimi fəaliyyət göstərmişəm. Orada qazandığım biliklər və bacarıqlar məni daha peşəkar edib. Həm akademik, həm də praktik sahədə öyrəndiklərim gələcək fəaliyyətim üçün çox əhəmiyyətlidir. Gələcəkdə sosial sahədə daha dərin bilik və bacarıqlara sahib olmağı hədəfliyirəm. Bunun üçün həm magistratura təhsili almayı, həm də iş sahədə daha fəal rol oynamayı planlaşdırıram. İnsanlara kömək etmək və cəmiyyətə fayda vermək əsas məqsədlərimdəndir, daim öyrənmək və inkişaf etmək vacibdir. Praktiki məkanlıarda təcrübə toplamaq lazımdır. Cəmiyyətdə sosial problemləri yaxından izləmek, onlara yanaşma yollarını anlamaq və bu sahədə tərəqqiye nail olmaq üçün elində olan imkanlardan maksimum istifadə etmək lazımdır".

Xeyrənsə Piriyeva

Xəzər Beşliyi ölkələrinin (Rusiya, Azərbaycan, Qazaxistan, İran, Türkmenistan) nümayəndələri, eləcə də fəxri qonaq qismində Tacikistanın Baş naziri regionun əsas nəqliyyat arteriyalarının, o cümlədən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin (TİTC), Şimal-Cənub dəhlizinin və Xəzər Dənizi-Fars Körfəzi Forumunda III marşrutun inkişaf perspektivlərini müzakirə ediblər. Gündəliyin mühüm mövzusu Xəzər dənizinin təhlükəsizliyi olub. Tədbirdən sonra tərəflər beştərəlli əməkdaşlıq çərçivəsində gələcək işlərin əsas istiqamətlərini özündə əks etdirən birgə kommunike imzalayıblar.

Tehranda keçirilən III Xəzər İqtisadi Forumu Xəzəryanı dövlətlər arasında iqtisadi, ticarət və ekoloji əməkdaşlığın gücləndirilməsi platformasına çevrilib. Müzakirələrdə Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı əsas yer tutdu. Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədov yüksəkşəhərlərin artması ilə əlaqədar olaraq bu dəhlizlərin imkanlarının genişləndirilməsi üçün Bakının əlavə investisiyalar yatıracağına açıqlayıb.

Rusiya nümayəndə heyətinin rəhbəri, Rusiya Federasiyası Baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk Moskvadan Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin tranzit imkanlarını artırmaq niyyətini qeyd edib və qarşılıqlı investisiyaların və texnoloji əməkdaşlığın vacibliyini vurğulayıb. Avrasiya İnnişaf Bankının proqnozlara görə, 2030-cu ilə qədər bu dəhlizlər yüksək daşınması 25-32 milyon dollara çata bilər. Rusyanın nəqliyyat naziri Roman Starovoit Şimal-Cənub dəhlizinin tamamlanması üzrə "Xəzər beşliyi"nin görüyü işlər barədə məlumat verib. Xəzər dənizini Fars körfəzi ilə birləşdirən Rəşt-Astara hissəsi ticaret və iqtisadi qarşılıqlı fəaliyyət üçün yeni imkanlar açaraq yekun həlqə olacaq. Starovoit həmçinin Rusiya və İran arasında keşfiyyat işlərinin yaxın gələcəkdə başlamasına imkan verən müqavilənin bağlandığını və 2025-ci ilin mart ayının əvvəlinə qədər gözlənilən icra müqaviləsinin imzalandığını açıqlayıb. Xatırladaq ki, İran dəmir yolu tikintisi üçün torpaq ayrılmışını gecikdirmişdi.

İranın sənaye, mədən və ticarət naziri Məhəmməd Atabaki Tehranin Xəzər dənizi-Fars körfəzi dəhlizinin infrastrukturunu inkişaf etdirməyə, logistika mərkəzlərinin yaradılması və onun cənub limanlarından səmərəli istifadə edilməsi üçün resurslarla təmin etməye hazır olduğunu təsdiqləyib ki, bu da Xəzəryanı ölkələrin dünya dəniz yollarına çıxışını təmin edəcək. Forumda fəxri qonaq qismində iştirak edən Tacikistanın Baş naziri Koxir Resulzoda Mərkəzi Asiyani Avropa ilə birləşdirən Orta Dəhlizin inkişafının vacibliyini qeyd edib. Tacikistan respublikada istehsal olunan enerjinin 98%-nin bərpə olunan mənbələrdən istehsal olunduğu nəzərə alaraq, Xəzər hövzəsi ölkələrinə yaşıł elektrik enerjisi ixrac etməyə hazır olduğunu bildirib.

Şimal-Cənub dəhlizi və...

Xəzər dənizi Hind okeanı ilə birləşəcəkmi?

Şimal-Cənub İTC şübhəsiz ki, tekçə beş Xəzəryanı ölkənin deyil, həm də daha geniş ərazinin maraqlarını birləşdirən əsas Xəzər layihəsidir. Forum iştirakçıları arasında Tacikistandan olan nümayəndələrin də olmasına qeyd etmək olar. Bütün bunların fonunda son vaxtlar Xəzər nəqliyyatı məsələlərinə artan maraqlar göstərən Özbəkistandan nümayəndə heyətinin iştirak etməməsi qəribə görünür. İstisna etmək olmaz ki, sonuncuya yüksək səviyyəli geosiyasi qeyri-müəyyənlilik də təsir edib, bu şəraitdə həm layihənin özü, həm də Tehranda Xəzər Forumunun işində iştirak Vasinqtonda və xüsusən de Brüsselde az müsbət emosiyalar yarada bilərdi. Lakin İran paytaxtında Qərb dövlətləri tərəfindən lobbişdirilən və Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizindən fərqli olaraq Pekində müsbət qarşılanan enlik transxəzər nəqliyyat layihələrindən də danışıblar. Mahiyyət etibarı ilə enlik layihələri Çinin maraqları nöqtəyi-nəzərindən məşhur "Kəmər və Yol"un sadəcə bir hissəsidir, baxmayaraq ki, onlar yaxın gələcəkdə qlobal nəqliyyat zəncirleri baxımından deyil, regiondaxili ticarət müstəvisində Mərkezi Asiya və Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqə yaratmaq baxımından əhəmiyyətlidir.

Şimal-Cənub dəhlizi digər Xəzəryanı ölkələr kimi Rusiya və İran üçün qlobal əhəmiyyətine baxmayaraq, onun effektivliyi hələ də cavablardan daha çox sualları ehtiva edir. Bu, İran tərəfinin Azərbaycanla sərhəddən dəhlizin qərb qolunda çatışmayan dəmir yolu hissəsinin tikintisini təmin edə bilməməsi, dəniz qolunda bir çox çətinliklər, eləcə də Türkmenistanla sərhəddəki sərhəd keçid məntəqələrindən başlayaraq Fars körfəzindəki liman terminallarına yaxınlaşmaları qədər İran dəmir yolu şəbəkəsinin tama-mılə qeyri-kafi olmasıdır. Bununla belə, onu da qeyd etmək lazımdır ki, Şimal-Cənub

Dəhlizi layihəsinin mühüm keyfiyyəti onun geniş iştirakçıların maraqlarını birləşdirərək enlik nəqliyyat dəhlizlərinin imkanlarını daxil etmək qabiliyyətidir.

Forumun əsas məqsədi iqtisadiyyatla bağlı məsələlərin müzakirəsi id. Amma iqtisadiyyat təhlükəsizlik sferasının vəziyyətdən təcrid olunmuş vəziyyətdə mövcud deyil. Və burada çoxlu sayıda problemlər qalır. Xəzər Konvensiyasının 3-cü maddəsində "Xəzər dənizində tərəflər aid olmayan silahlı qüvvələrin olmaması" bəyan edilir. Beş ölkə tərəfindən razılışdırılan və təsdiq edilən "xarici" silahlı qüvvələrin "mövcud olmaması"nın təfərrüatlı tərifinin olmaması və "mövcudluq" üçün müəyyən edilmiş xüsusi meyarların olmaması maraqlı qeyri-Xəzər aktorları üçün fürsət pəncəresi açır.

Xəzər dənizinin dayazlaşdırılması məsələləri forum iştirakçılarının müzakirə obyektinə çevrilib. "Azərbaycan Xəzər dənizinin ekologiyasından ciddi narahatdır və bu kimi problemlərin həlline vahid yanaşmanın tətbiqini təklif edir", - Baş nazir Əli Əsədov forumda deyib. Baş nazir Xəzərin dayazlaşması problemi, nəqliyyat dəhlizləri və regionda təhlükəsizlik məsələlərindən danışır. O, Xəzəryanı ölkələr arasında xarici ticarət əlaqələrinin perspektivinə də toxunub. Belə ki, 2024-cü ilə Azərbaycanla Xəzəryanı ölkələr arasında xarici ticarət dövriyyəsi 2023-cü ilə nəzərən 6,2 faiz artaraq 6,3 milyard dollar təşkil edib. Bu göstərici ümumi ticarət dövriyyəsinin 13,2 faizini təşkil edir. Bundan əlavə, Azərbaycanın Xəzəryanı ölkələrə ixrac dövriyyəsi 1 faiz artaraq 1,4 milyard dollar təşkil edib.

Xəzər İqtisadi Forumunda "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" beynəlxalq dəhlizlərində Azərbaycanın rolu xüsusi vurğulanıb. Bildirilib ki, ölkəmiz nəqliyyat infrastrukturunun müasirləşdirilməsi hesabına bu dəhlizlərin ötürünlük qabiliyyətinin artırılmasına əlavə vesaitlər yatırır. Xəzəryanı dövlətlər Xəzərin sülh, harmoniya, məhrəbən qonşuluq və səmərəli beynəlxalq əməkdaşlıq dənizi olaraq qalması üçün səylərini davam etdirməlidir. Bu, ilk növbədə, bizdən Xəzər dənizində təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin edilməsi istiqamətində qətiyyətli tədbirlər görməyi tələb edir.

V.VƏLİYEV

lizlərin ötürünlük qabiliyyətinin artırılması na əlavə vesaitlər yatırır. Bu dəhlizlər Azərbaycanın regional logistika qoşağı kimi əhəmiyyətini də artıraraq, ölkəmiz təkrar ixrac rolunu da artırıb. Əli Əsədov bildirib ki, Xəzər İqtisadi Forumu Xəzəryanı dövlətlər arasında iqtisadi-ticari əməkdaşlığın aktual məsələlərinin müzakirəsi üçün mühüm platformadır. Bildirilib ki, 2022-ci ilə Moskvada keçirilmiş ikinci Forumun Birgə Kommunikəsində ticarət dövriyyəsinin artırılması, regionun investisiya cəlbiciliyinin və Xəzəryanı dövlətlərin iqtisadi rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsində tərəflərin maraqlı olduğu təsdiqlənib. Baş nazir Azərbaycan ilə Xəzəryanı dövlətlər arasında iqtisadi-ticari əməkdaşlığın dinamik inkişaf etdiyini diqqətə çatdırıb: "Sevindirici haldır ki, Azərbaycanın Xəzəryanı ölkələrle ticarət dövriyyəsi 2024-cü ilin sonunda 6 faizdən çox artıb". 2018-

ci ilə Aktauda imzalanmış Xəzəryanı dövlətlərin hökumətləri arasında iqtisadi-ticari əməkdaşlıq haqqında Sazişin 2023-cü ilə qüvvəyə minməsinin vacibliyini qeyd edən Ə. Əsədov bu Sazişin həyata keçirilməsinin ticarət, sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm sahələrində və digər sektorlarda praktik tədbirlərin inkişafına töhfə verəcəyinə eminliyini ifadə edib.

Vurğulanıb ki, bu gün Xəzəryanı dövlətlər arasında müxtəlif səviyyələrdə qarşılıqlı fəaliyyətin bir sıra formatları və mexanizmləri mövcuddur, sahəvi əməkdaşlıq üzrə möhökəm müqavilə-hüquqi baza yaradılır, ən yüksək səviyyədə qəbul edilmiş qərar və razılışmaların həyata keçirilməsi istiqamətində ciddi iş aparılıb. Baş nazir əlavə edib: "Şübəsiz ki, bununla bağlı 2018-ci ilə Aktauda imzalanmış Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiya Xəzərdə hərtərəfli əməkdaşlıq üçün baza sənədir".

İkinci Forumdan sonra nəqliyyat sektöründə regionun inkişaf etmiş infrastruktura malik böyük beynəlxalq nəqliyyat qoşağının əvvərilişini üçün əlverişli şərait yaranan mühüm razılışmalar eldə edilib. Forum iştirakçılarına uğurlu fəaliyyəti regionun bütün ölkələrinin maraqlarını əhatə edən "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafında Azərbaycanın rolu barədə məlumat verilib. Vurğulanıb ki, Azərbaycan ərazisində yüksəkşəhərlərin artımı nəzərə alaraq, ölkəmiz nəqliyyat infrastrukturunun müasirləşdirilməsi hesabına bu dəhlizlərin ölümlük qabiliyyətinin artırılmasına əlavə vesaitlər yatırır. Xəzəryanı dövlətlər Xəzərin sülh, harmoniya, məhrəbən qonşuluq və səmərəli beynəlxalq əməkdaşlıq dənizi olaraq qalması üçün səylərini davam etdirməlidir. Bu, ilk növbədə, bizdən Xəzər dənizində təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin edilməsi istiqamətində qətiyyətli tədbirlər görməyi tələb edir.

MİDA-nın evlərini necə ala bilərik?

"Azərbaycan dövləti sosial xarakterli projektləri, layihələri həyata keçirməklə vətəndaşların mənzil və yaşayış sahələri əldə etmək hüququnu təmin edir. Bu iki sosial qurum vasitəsilə, Azərbaycan Respublikasının Kredit Zəmanəti və İpoteka Fondu, eyni zamanda Mənzil İnşaat Dövlət Agentliyi tərəfindən həyata keçirilir. Məsələn, keçən il İpoteka Krediti və Zəmanət Fondu tərəfindən təqribən 4 minə yaxın vətəndaş mənzillə təmin edilmişdir. MİDA-ya da bu istiqamətdə sifarişlər daxil olunmuşdur. Təbii ki, bütün bunların hamısı dövlət projektləridir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Azərbaycan Qiyamətləndiricilər Cəmiyyətinin (AQC) sədri, iqtisadçı ekspert Vüqar Oruc deyib.

EKSPERT DANIŞDI

Vüqar Oruc sözlərinə belə davam edib: "İpoteka və Kredit Zəmanəti Fondu istenilen mənzilə kreditin ayrılması ilə bağlı müvəkkil banklara vəsait ayırır və vətəndaşlar da burlardan istifadə edirlər. Bütün burlar isə MİDA-da konkret projektlər üzrə tikinti binaları, hər hansıa ərazilərdə, məsələn, Hövsanda, Yasamalda, Bineqədidi. Eyni zamanda bu layihələr ölkənin rayonlarında da yaradılmışdır ki, rayonlarda yaşayan ehali bu layihələrdən yararlanı bilsinlər.

Biz bunun şahidi olacaq ki, bu cür sosial layihələr həyata keçirilsin və

MİDA-da bele bir fakt var ki, burda vətəndaş bir hissəni ödeyir, digər hissəni isə güzəştli qaydada müəyyən dövrlərde və aylarda müəyyən olmuş ödəniş etməklə mənzil sahibi olurlar. Həmin ödənişlər bugünkü kirayə qiymətlərini keçmir bu da vətəndaşı sövq edir ki, burda verdiyi kirayə qiymətləri boş yere getmir, mənzile sahib olur və bu isə Azərbaycan dövlətinin öz vətəndaşını yaratdığı sosial imkanlardır.

Bu da o deməkdir ki, getdikcə projektlərin əhatəsi genişlənəcək və daha çox vətəndaşımız yararlanacaq. Bilirsiz ki, elektron növbəlilik əsasın-

vətəndaşın özünün müəyyən bir mənzili seçib onu kirayə ilə ödəmək hüquq yoxdur. Amma İpoteka və Kredit Zəmanəti Fonduñ digər esas layihəsində isə vətəndaş istənilen yerde bank vasitəsilə özüne mənzil seçə bilir və onu müəyyən olmuş ilkin ödəniş ilə və sonradan aylara bölünmüş cədvəl ilə ödənişləri həyata keçirir və uzun müddəti və az faizli ödənişlər də həmin mənzilə sahib olur.

MİDA -da müəyyən elektron seçim olur və elektron seçimdən sonra vətəndaşlar müqavilə bağlayırlar. Bütün kriteriyaya cavab verdikdən sonra həmin müqavilə əsasında vətəndaşlar aylıq ödənişləri ödəməklə həmin mənzillərə sahib olurlar. Burada isə MİDA -nın projektlərində seçim məcburidir. Yəni konkret dövlət tərəfindən inşa olmuş, yəni Mənzil İnşaat Dövlət Agentliyi tərəfindən inşa olmuş binalarda mənzillər təşkil edilir. Vətəndaşın kənardan bir mənzil əldə etmək hüquq yoxdur. Ancaq həmin binalarda, həmin projektlərdə, layihələrdə mənzil əldə etmək hüquq yoxdur.

Təbii ki, İpoteka və Kredit Zəmanəti Fonduñ seçimində vətəndaş azaddır. Özü müstəqil surətdə mənzilləri seçir və təmiri də öz zövqünə uyğun seçə bilər və yaxud sonradan təmir etdirə bilər. Amma MİDA -da konkret təmirli mənzillər vətəndaşlara verilir. Həmin təmir minimal xərclərə və təmir səviyyəsinə görə orta təmir səviyyəsində mənzillərdir. Həmin mənzillərdə vətəndaş birbaşa girib yaşaya bilir və hər hansı bir təmir tələb olunmur. Əgər vətəndaşın başqa bir zövqle təmir etmək maraqlı varsa onu edə bilər. Sosial projekt olduğuna görə 5 il müddətində həmin mənzillərin satışa uyğun vətəndaşdan alınır və heç kimə onu sata bilməz".

Ayşən Veli

da olur və həmin müraciətlər də müvafiq şərtlər ödənilir.

Bu mənzillərin üstünlükləri və fərqliliyi nədən ibarətdir?

İpoteka və Kredit Zəmanəti Fondunda vətəndaş özü mənzili və kiraya evləri özü seçir. Kiraya evlərdə də yene vətəndaş özü seçir və konkret bura bir proyekti və layihə yoxdur, məburiyət yoxdur. Sadəcə İpoteka və Kredit Zəmanəti Fonduñ bazasında olan mənzillər satışa çıxarılır və həmin mənzilləri almaq vətəndaş zərurəti qarşısındadır. Fərqli bir yerde, məsələn

Mətanət Məmmədova

KİŞİLƏR GÜNÜ: 8 noyabr, yoxsa 23 fevral?

Deyəndə ki, eksəriyyətimiz xəstəyik, bizə müalicə lazımdır, şəksiz və şübhəsiz ki, mənə gülürsünüz. Deyəndə ki, bizim usaqlar oxumur, öyrənmir, heç nə bimirlər, bundan da möhkəm gülürsünüz. Deyəndə ki, 200 balla universitetə girib ali təhsil alandan nə çıxacaq, daha da ucadan gülürsünüz. Deyəndə ki, bizim bəzi gənclərimizin dünyadan xəbəri yoxdur, bu dəfə uğunub gedirsiniz ki, sən geridə qalmışsan, dünyadan xəbərin yoxdur ki, onlar necə intellektualdır.

Yaxşı, intellektual olsunlar, biz de keçmişdə qalan olaq. Lakin gəlin bir məsələyə də diqqət edək. Ondan sonra, görün, siz düz deyirsiniz, yoxsa biz...

Elə o günləri bütün gənclər 14 fevralı Sevgililər günü kimi necə təntənə ilə qeyd etdilər, deye bilmərəm. Hələ biz böyükler də onlar üçün necə şərait yaradıq, bunu da deye bilmərəm. Büyük ticarət mərkəzləri, marketlər, gül mağazaları, hətta küçələrdəki satıcılar belə özlərini həmin güne elə hazırlamışdı ki, görməye göz lazımdı. Dədik, eşi, qoy qeyd etsinlər. Sevgini hər gün qeyd etmək, yaşatmaq lazımdır. Hansı ki, bizim özümüzün de sevgililər günü var-30 iyun. 20 Yanvar şəhidləri İlhamla Fərizənin evləndikləri gün. Ancaq nədənse heç vaxt 30 iyunda ticarət mərkəzlərinin, marketlərin, mağazaların, hətta küçələrin də bu günlə əlaqədar fərqliliyini müşahidə etməmişik axı...

Elə bu səbəbdər də adamı yandırıb töken. Yaxşı, əcəb edirsiniz, 14 fevralı belə təntənə ilə qeyd edirsiniz. Valentinin ruhunu da bilmirəm şad edişiniz, yoxsa söyürsünüz... Axi bizim de sevgililər günümüz var. Özü də hansı əsaslar üzərindədir, bu sevgi dastanına bənzər bir dəstən varmı dünyada, bax bunu nə araşdırın, nə də nəzərə alan var...

İndi də bəzi qızlar bu günlərdən oğlanların bayramına hazırlaşır. Maraqlıdır, hansı gündür bu oğlanların bayramı? Hansı gün olacaq, 23 fevral.

Ay gənclər, tələbə qızları! Zəhmət olmasa, gözünüzü bir neçə dəqiqəliyə telefondan ayırın. Zəhmət olmasa, bir neçə dəqiqlik sosial şəbəkələrdən çıxın. Zəhmət olmasa, təlinizi bir neçə dəqiqəlik tumarlamağı dayandırın. Dinleyin, görək, siz nəyə əsasən 23 fevralı kişilərin bayramı zənn edirsiniz?..

Hə, anlayıram siz, gözünüzü açandan yəqin analarınız atalarınızı təbrüb edəndə görmüsünüz və yaddaşınızı da 23 fevral "qızılı" hərflərlə yazılıb. Axi mən bilən siz anadan olanda artıq 23 fevraldan əsər-əlamət qalmamalı idi.

Təəssüf. Cox təəssüf ki, tarix oxumursunuz. Cox təəssüf ki, ölkədəki hadisələrdən də xəbəriniz yoxdur. Cox təəssüf ki, nəyin doğru, nəyin yanlış olduğunu ya anlamaq istəmirsiniz, ya da yerli-dibli anlamsınız.

Ay qızlar, dinleyin məni. Şərt o deyil ki, hansıa bir günü öz aləminizdə bayram elan edib yiğişməq, əylənmək xətrinə şənlik düzəldəsiniz. Boş yerə oğlanlara hədiyyə alısanız ki, onlara borclu qalmayınız. Çünkü onlar da size 8 martda hədiyyə alıllar axı.

23 fevral sovet ordusunun yaranması gündündür. Bilirsiz bu hansı ordudur? 20 yanvar 1990-cı ilde gecə ilə Bakıya soxulan, yüzlərlə günahsız insanı qətlə yetirən, 26 fevral 1992-vci ilde Xocalı faciəsini törədən və ya törədənlərə havadarlıq edənlər... Və sair və ilaxı...

Cox yox, məhz bu iki tarixi yadda saxlamaq nə qədər çətindir ki, siz hər il 23 fevrala belə təntənəli şəkildə hazırlanırsınız...

Vallah, bəzi gənclər nə etdiyini hełə də bilmir. Nə düşünürülər, bu qədər cılız qərarlara necə gelirlər, anla-maq olmur. Bu qədər dünyagörüşsüzmü? Bu qədər geridə qalmışlıqmı?

Bir ölkədə 8 noyabr kimi böyük bir Zəfer əldə oluna, bunu da gənclər öz gözləri ilə görə, 44 günlük müharibənin hər anını həyəcanla yaşaya, sonra da gəlib 23 fevralı kişilər günü kimi qeyd etməyə hazırlaşa, bax bunu anlaşıma daha çətindir.

Hər bir azərbaycanlı kişinin bayramı bizim Zəfer günümüzdür- şərəfimizin, namusumuzun xilası günü. Buyurun, həmin gün kişilərə atanıza, qardaşınıza, sevgilinizi nə hədiyyə alırsınız, alın. Allahı görün, ay gənclər, bir addım atmaq istəyəndə bir qədər fikirləşin, əsəbimizi pozduğunuz bəsdir..

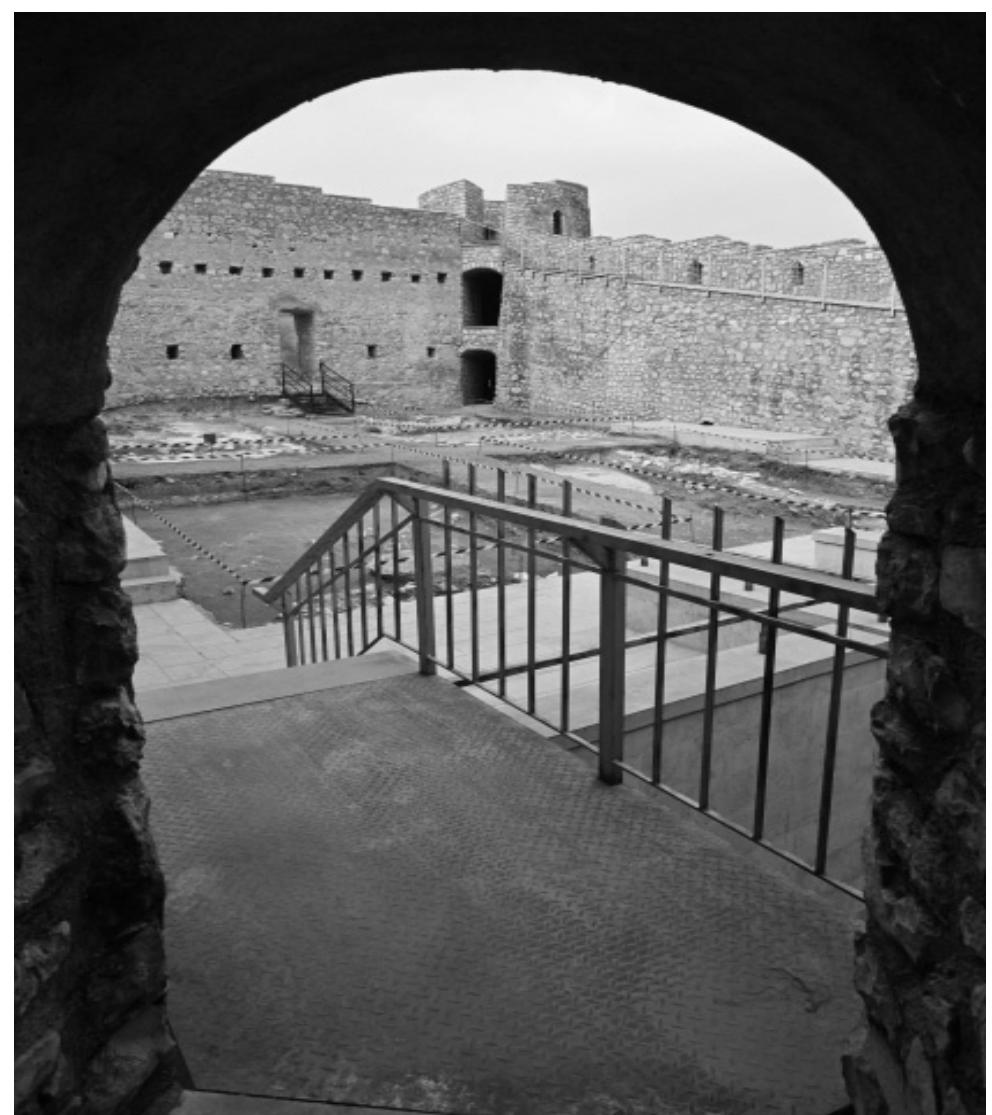
Azərbaycan dövləti xalqımızın milli-mədəni ijsinin qorunub saxlanması - na xüsusi diqqət və qayğı göstərir. Torpaqlarımız işğal altında olduğu dövrədə Ermənistan tərəfindən dağdırılan, məhv edilən ijsimiz, o cümlədən tarixi, dini abidələrimiz bu gün dövlətimiz tərəfindən təmir-bərpa edilir, yenidən qurulur. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın dəstəyi ilə Heydər Əliyev Fondu da bu işlərə mühüm töhfə verir.

Şuşada Molla Pənah Vaqifin muzey-məqbərə kompleksinin, Vaqifin büstünün, görkəmli bestəkar Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin yenidən qurulması, eyni zamanda, Mehmandarovların malikanə kompleksinin temiri, Zəngilan məscidinin bərpası, Ağdam Cümə məscidinin tikinti-bərpası görülen işlər sırasındadır. Görülən tədbirlər, eyni zamanda, bölgənin turizm potensialının inkişafına müsbət təsir göstərir. Bu baxımdan, Əsgəran qala-kompleksinin bərpası, tarixən malik olduğu şöhrətinin özünə qaytarılması xalqımızın çoxəsrlək zəngin mədəniyyətinin, memarlıq və şəhərsalma sənətinin tanidlmasına xidmət edir. Qarabağın hakimi Pənahəli xanın göstərişi ilə inşa olunan XVIII əsrə aid Əsgəran qalası Azərbaycan memarlığının nadir nümunələrinəndir. Qala Şuşadan 24, Xocalıdan isə 5 kilometr məsafədə yerləşir.

ƏSGƏRAN QALASI SEPARATÇILARDAN AZAD EDİLDİ

Xocalı şəhəri 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunduqdan sonra qala dağınlara məruz qalmışdı. Bu abidə işğalçılar tərəfindən erməniləşdirilməyə məruz qalan abidələrmizdən biridir. Ermənistan tərəfi işğal dövründə Əsgəran qalasında qanunsuz "bərpa-tikinti" işləri aparıb, özünlükəşdirmək naminə tarixi abidənin görkəminə ciddi zərər vurub.

2023-cü il sentyabrın 19-20-de Azərbaycan Ordusunun Qarabağda həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra Əsgəran qalası da separatçılardan azad edilib. İndi qala Azərbaycan dövləti tərəfindən bərpa olunur. Qala-kompleksinin dizayn layihəsi "Mədəni və təbii irs", "İnfrastruktur və xidmətlər", "Əyləncə və

Azərbaycan memarlığının nadir nümunələri - Əsgəran qalası

istirahət", "Marketinq və təşviqat" olmaqla, 4 istiqaməti əhatə edən konsept üzrə hazırlanıb. Layihəyə əsasən, qalanın konservasiyası, möhkəmləndirilməsi, arxeoloji qazıntıların aparılması və açıq səma altında tarixi parkın yaradılması nəzərdə tutulur.

Qalanın salınması Qarabağ xanlığının yüksəliş dövrünə təsadüf edib. Sağ sahil istehkamı bürclərlə möhkəmləndirilmiş iki-qat daş divarlardan ibarətdir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Əsgəran qala-kompleksinin konsepsiya layihəsi ilə tanış olublar.

YERİN ADI İLƏ ƏSGƏRAN ADLANDIRILMIŞDIR

Mənbələrdə qeyd olunur ki, Əsgəran qalası 1993-2023-cü illər aralığında erməni

Aran topominindən ibarət olduğu göstərilir. Qiyasəddin Qeybullayev Əsgəran toponimini Azərbaycan dilindəki əski – "qədim", "köhnə" sözündən və Arran etnonimindən ibarət olduğunu yazır: "Əsgəran rayonu ərazisində Pənah xan tərəfindən tikilmiş "Əsgəran" qalasının xarabaliqları vارد. Qala yerin adı ilə Əsgəran adlanmışdır, başqa sözə qala tikilməzdən evvel ərazi etraf ehali içərisində Əsgəran, (yeni Əski Aran) adı ilə məlum idi".

KOMPLEKS ƏRAZİSİNDE FESTİVAL VƏ TƏDBİRLƏR KECİRİLƏCƏK

Qalanın tikilme tarixindən söz açan erməni müəllif onun 1778-1779-cu illərdə müdafiə məqsədilə tikildiyini bildirərək, qalanın kimin tərəfdən inşa olunduğunu

qeyd etməyi lüzum görür. Qeyd etmək lazımdır ki, müəllif qalanın tikilmə tarixini de yanlış göstərir. Əsgəran qalasının tikilmə tarixi və onu tikdirən adı müxtəlif mənbələrdə müxtəlif cür yazılmışdır. Bu qalaların ətrafi möhkəm dağlar, meşələr, daşlar, qayalar və böyük sehralardır. Düşməncilik zamanı elat xalqı və başqaları orada sığınacaq ediblər. Qalalarda tüfəngçilər qoyularsa düşmən oradan keçib, zülm və talan etmək fikri ilə əlini uzadıb xalqın mal-qarasını qarət və talan edə bilməz. Qalanın müəllifi və tikilmə tarixi nisbətən mübahisəli olsa da çox güman ki, qalanın inşasının əsası Mehrəli xan Qarabaklı tərəfindən qoyulmuş, İbrahim xan tərəfindən isə davam etdirilərək başa çatdırılmışdır. Qalanın tikdirən adını çəkməməsi məlumdur ki, erməni müəllifinin maraqlarından kənardır. Bütün bürclər ikimərtəbəli olub, bir-birləri ilə ikimərtəbəli qala dehlizləri ilə bir-

leşdirilib.

Qala ərazisində müxtəlif rekreasiya xidmətlərinin də təklif olunduğu yaşayış kompleksinin inşası, daxili yol şəbəkəsinin (piyada və nəqliyyat) hazırlanması planlaşdırılır. Kompleks ərazisində ilin dörd fəslində festival və mədəni tədbirlərin keçirilməsi, idman, istirahət və əyləncə, ticaret, ictmai iaşə və digər sahələr üzrə müvafiq infrastrukturun yaradılması nəzərdə tutulur. Bu gün ölkəmizdə bütün dini abidələr dövlət tərəfindən qorunur, bərpa edilir, eləcə də bir çoxları yenidən tikilir. Dövlətimiz tərəfindən tarixi-mədəni ijsin, eləcə də dini ziyanətgahlarının, maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpası və mühafizəsi daim diqqət mərkəzində saxlanılır və bu siyaset işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda da uğurla davam etdirilir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQİZİ

QAR: qışın gözəlliyi, yazın barı, uşaqlıq xatirələrimiz

Dünyada global iqlim dəyişikliyi baş versa də, fəsillər illər öncəki donunu bir-birinə ərməğan etsələr də, lakin hər bir mövsümün adı çəkiləndə gözlər onundə onun özünəməxsusluğunu canlanır. Bir anlığa həmin fəslə qonaq olur, gözəlliklər əhatəsində dünyada biz insanların səhvi ucbatından yerləri dəyişən, zamanından, məkanından əzaqlaşdırılan fəsillərin gerçeyini yaşaya bilirsən.

Artıq həyatımıza qış fəsl daxil olub. Aylardan bəri birgə dünyamızı bölgüsdüyümüz payızı yola salıb, qış qarşılıqlılaşmış. Dündür, bəlli səbəblərdən payız da özünəməxsusluqlarını olduğu kimi göstəre bilmədi. Amma yene də payız idı, geldi ve getdi. Yayın yaşılımı sariya çevirib, istisini sazığına qatıb "mən payızam" deyə bildi.

Payızın son ayı qışdır, deyirlər. İller öncə bu deyimi payızın son ayında-dekabrda, hələ bir qədər də əvvəl-noyabrın ortalarından etibarən görə bilirdik. Hələ qışa bir ay qalmış onun ağ rəngini, təbiəti bəyaza bürüyən donunu görə bilirdik. Qış, necə deyərlər, payızdan qapını kəsirdi. İnsanların qayğıları başlayırdı, evlərdə sobalar qurulurdu.

Qış... Bu mövsüm həyatımıza gələr, gəlməz, gözlər önündə onun ağappaq rəngi canlanır. İndi qar az yağısa da, lakin qışın bir rəngi var, o da bəyazdır. Bu bəyazın fonunda da qışın təəssüratları formalaşır. Odur ki, qış təbiətin bəyaz rənginə çevrilib düşüncələrimizdə. Uşaqlığımızın fəsl olub qış. Bu gün isə xatirələrimizdir. Elə bu gün qışdan, bir az da xatirələrimizdə danişaq...

Təbiətin ağ rəngi...

Bütün fəsillər gözəldir, bəli. Hər birinin də öz rəngi var. Yازımız-yayımız yaşıl, allı-güllü, payızımız sarılı-qızılı rənglərə könüləri oxşadığı kimi, qış da bəyazı ilə ruhları oxşayır.

Qışın gözəlliyi qardır, hər tərəfin qarla örtülməsi, təbiətin qış yuxusuna dalmasıdır. Müasir dünyamızda iqlim dəyişikliyi səbəbindən bu bəyaz rəngə çox haldə həsrət qalısaq da, lakin rayonlarımızda, kəndlərimizdə bu gözəlliklər qarşılaşmaq olur hələ də.

Qar yağır, bütün təbiət bəyaz donunu geyinir. Ətrafda hər yer, hər şey ağappaq görüntülerle ruha bir hüzur, sakitlik bəxş edir. Bu gözəlliklər fonunda isə bir təmizlik var. Sanki dünyanın bütün şirkablarının üstünü örtür qar perdesi. Heç olmasa "çox yox, bir-iki ay görseməyin", - deyir. Ve sanki onu diktə edir ki, kaş ki dünyamız bax beləcə, ağappaq olardi, tər-təmiz, pis əmələrdən kenar olardı. Kaş ki dünyamızda həmişə qış olardı, bəmbəyaz qış...

Təbiətin necə də güzel mənzəresidir qış. Ağacların qar donunu görməyən olmayıb

yəqin ki... Baxırsan ki, gecədən yağan qar ağacların əynine gecədən-səhərədək elə bir don biçib ki, necə deyərlər, yüz ölç, bir biç, misali. Səhər hava işıqlaşınca füsunkar bir mənzəre açılır gözlər önündə: adamlar soyuqdan sanki gizlənmişlər, evlərə çəkilmişlər, onlar öz yerlərini gəzdikləri, oraya-buraya gedib-gəldikləri yollarda, park-xiya-banlarda, heyətlərdə ağaclarla vermişlər. Ağaclar sanki çönbüb ağac adam olmuşlar, geyimli-keçimli, şalli-yaylıqli, papaqlı, elcəkli, köynəkli, ətekli adamlar. Lakin yerimlər, dayanıblar. Qışın soyuğunun süküntuna qərq olub, xəyalə dalıb bu dünyanın gerdışını fikirleşirlər.

Səhərəzü gündoğandan çox çətinliklə boyunan günəş etrafə zərrin şüalarını saçdıqca, onun qarla yaratdığı harmoniya qarşısında heyran qalır insan. Bu zaman yer də, gəy də bir-birinə sanki bir parlaqlıq ərməğan edir. Hər yer parıldayıb, ulduzcuqlar etrafda rəqs edir. "Bəyaz" adlı simfoniya səslənir uzaqlarda, bu hüzura hüzur qatan, süküntə yaran bir simfoniyası.

Axşama doğru bu bəyazlar gündüzük pambıq yumşaqlığını itirmeyə başlayır, günəşin quruba enməsi ilə qarın da yumşaqlığını alıb ona gecənin sərtliyini bəxş edir. Artıq səhəri gün dünən yağan qarın yumşaqlığından əsər-əlamət qalmır. Onun "xişilti" nəgməsi başlayır. Səhər-səhər pəncərələr önündən işinin-gúcünün ardınca yollanan insanların addımı ilə səslənən bu nəğmə içəridəkiləri yuxudan oyadır...

Budur, qarşında yeni bir qış tablosu var... Hər tərəf bəmbəyaz buzdur. Evlərin daş örtüyündən sallanan buz parçaları,

dünən harada necə vardısa, eləcə də donub qalan qar bu gün başqa bir gözəllik mənzərəsinin "müəllifidir"... Hər yer bəmbəyaz, hər terəf ağappaq... Tək bir rənglə min bir naxış, doyumsuz mənzərələr. İləhinin yaratdığı gözəlliklərdən biri... Budur, təbiətin bəyaz rəngi...

Qışın qarı, yazın barı

Ata-babalarımızın tarixin sınaqlarından, zamanın süzgəcində sözüllər gələn deyimlərindən biri: qışın qarı, yazın barı... Bəli, qışda qar ne qədər çox yağarsa, yazda su və məhsul bir o qədər bol olar. Buna görə də hələ bineyi-qədimdən ata-babalarımız qışda qarın bol olmasını arzulayıb. Qar çox yağan da, "hə, bu yaz bolluq olacaq", - deyiblər.

Təəssüf olsun ki, dünyada global iqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar olaraq insanlar qışa-qara həsrət qalıblar. Bu da yaz və yay aylarında quraqlıqla nəticələnir. Qar həm bol su, həm də bitki örtüyünün mühafizəçisidir. Yazlıq-payızlıq əkin sahələrini əgər qışın şaxta-soyuğundan qar örtüyü qoruyub, onu yaza barlı-bəhərli əkin sahəsi kimi təhvil verirse, bu qar örtüyü həmçinin yazda-

neçə il öncəyədək yağışın yağması üçün insanların kəndlərdə "müsəlla" deyilən bir dini ayini də yerinə yetirdiklərini xatırlayıram. Kənd camaati bir yere toplanır, düzənliliklərə, dağlara doğru yollanır, dualar oxuyur, Allahdan yağış yağmasını diləyir. Deyirlər ki, müsəllaya çıxmışdır.

Qışın həyatımızda olduğu bu günlərdə qoy arzumuz bol qar yağması olsun. Qar yağsın ki, bol suyumuş və məhsulumuz olsun, insanların zəhmət nəğməsini dinləyə bilək.

Qış uşaqlığımız, xatirələrimizdir...

Nə qədər fərqlidir o dövrlə bu dövr. Bütün hər şey kimi, qış da, onun əyləncələri də xatirələrə çevrilib. Qış uşaqların ən çox sevdiyi fəsil idi illər önce. Çünkü qış tek fəsil olaraq gəlmirdi, həm də onların oyun yoldaşı kimi həyatlarına qonaq olurdu.

Qar yağdı, bununla əyləncələr başlanırdı. Xizəklər işe düşürdü, papaqlar, şərflər, elcəklər, rezin uzunboğaz çəkmələr çıxırdı dolablardan. Elə ki, məktəbdən qayıtdıq, bir tike çörək yeyer-yemez düşürdük həyətə, xizəklərini götürüb sürməyə yollanırdıq. Nə yorulmaq, nə üzümək bilirdik. Evdən çağırıran, "ay bala, evə gelin", - deyən olmasayıd, qətiyyən gəlmək fikrimiz olmazdı. Gecəni də qarın bəyazında oynayardıq...

Qar topu oynayırdıq, bir-birimizi yere yixib qarın içərisində yuyurdug. Əlcəklərimiz, pal-paltarımız, cirilan çəkmələrin içərisində corablarımız tamamilə su olurdu. Bizi evə çağırırdılar. "Ey, niyə qoy-mursunuz oynayaq", - deyib kənəlsüz gedirdik. Gedən kimi də pal-paltarımızı, elcək-çəkmələrimizi sobanın kənarına düzürdük ki, dərs oxuya, yemək yeyənədək qurunsun ki, yene qacaq həyətə.

Yanaqlarımız bu bəyazlar içərisində al-əlvən olurdu. Soyuğun təsiri ilə allanırdı üzümüz. O qədər ora-bura qaçırdıq ki, elə bil bədənimizdə soba yanırırdı. "Ay bala, siz üzümürsüz, bir evə gelin" deyiləndə tərin içinde onlara cavab verirdik ki, istidən oluruk, üzümək nədir.

Yixıldırıq, qalxırıldıq... Uşaqlarla zarafatımız bəzən dalaşmaqla nəticələnirdi. Ürəyimiz dözmürdü, tez də barışırıq. Qar yeyirdik, əlimiz çatan yerlərdən buzları qoparıb sururduq. Xəstələnirdik də. İstiliyimiz qalxırırdı, lakin sağalan kimi vaxtı fövtə vermək yox idi. Həmin andaca əyin-başımızı geyinib qaçırdıq bəyazlara doğru.

İndi o bəyazlar bəyaz da xatirələrə çevrilib. Həmin xatirələr o qədər tərəmiz, ülvil-

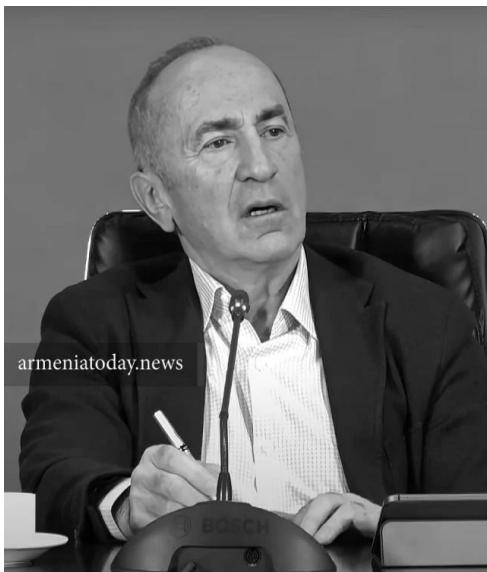
mız var ki, su çatışmazlığı üzündən əkin sahələri məhv olur, bütün zehmeti həder gedir və ya nəzerdə tutduğu məhsulun heç dördə bir hissəsini götürə bilmir.

Tək qar yox, yazda, payızda yağışın normal səviyyədə olmaması da təsərrüfat işlərində çətinliklər yaradır. Elə burada hələ bir

dir ki, xatırlandıraq insana mənəvi zövq verir. Çünkü heç bir qüvvə, təsir o bəyazlığa xələ getirə bilməmişdi. Bu səbəbdən də qış bizim ən gözəl uşaqlığımız, unudulmaz xatirələrimizdir.

Mətanət Məmmədova

Qarabağ klani xortladımı?

Cənubi Qafqazda suları bulandıran balıq sevdalıları həmişə olub, iki yüz il bundan əvvəl də, lənətlik Vudro Vilsonun prezidentliyi dövründə də, indi də. Sanki estafeti bir-birinə ötürən imperiya, müstəmləkə zehniyyət-lilərin başqa yönəmləri yoxmuş, ancaq məxlətə, qarışılıqlıq, müharibə onları arzularına çatdıracaqmiş.

Yeni, sistem, əsul-udarə, metod, yanaşma dəyişmədiyi kimi, nəticədə eynidir. Son 30 ilin hadisələrinə baxsaq, ermənilər ele düşünürdülər ki, Qarabağ münaqişəsini alovlandıran, iki xalq arasına geriye dönüşü olmayan düşməncilik toxumu səpən və hətta yiğidi “məhsul”un “dadına” baxan qüvvələrin amali sanki “hay”ları dünyadan en xoşbəxt xalqı etmek imiş. Bəs nəticə, ermənilər istəklərinə çatdırımları, zorla bizzən qopardıqları torpaqları ellərində saxlaya bilidərmi? Bu sualların cavabı birdir - “yox”. Əvəzində nə baş verdi? Azərbaycan xalqına məxsus torpaqlar yene öz sahibinə geri döndü, Ermənistən üz-gözünü “işgalçı dövlət” ləkəsinə bulaşdırdı, regional layihələrdən məhrum oldu, qonşu dövlətlərdə etibarını itirdi və nəticədə ermənilər açıq səma altında həbsxanada – Ermənistanda yaşaşa mağka məhkum oldular.

Şər qüvvələrin Ermənistandakı uzantılarının bir qolu da Qarabağda zühr eden terrorçu-separatçı qruplar idi. Onlara “Qarabağ klani” adını verənlər de Ermənistandakı ermənilər idi, çünki onların “çikini-bikini” bilirdilər. Xaricdən avar dollar səli İrəvan ermənilərini məyus etdi, “Qarabağ klani” daha da böyüdü, cinayətlərinin sayı kimi iştahları da artırdı. Milyonlar hesabına Amerikada, Avropada, beynəlxalq təşkilatlarda “dost”larının sayı çoxalırdı ki, bu da münaqişənin ədaləti həllinə mənfi təsir göstərirdi. Əslində Azərbaycan ərazilərində terrorla məşğul olan ermənilərin separat əməlliəti qərbələrin işinə yarayırdı, eks təqdirde “Qarabağ klani”nı yemləməz, bəsləmez, onları Azərbaycana təref kimi təqdim etməzdilər. Bəli, Avropanın və bütövlükde Qərbin edalet tərzisi çəşmişdi. Bəlli dir ki, bütün bunlar Azərbaycana qarşı idi, ermənilər isə yeraltı və yerüstü sərvətlərimizə göz dikənlərin maşası idi.

Ermənistanda “eks”lər Qarabağ məsələsini yenidən gündəmə gətirir

Qarabaş münaqişəsi bitsə də

Ermənistən keçmiş və indiki hakimiyyəti növbəti dəfə ermənilərin Qarabağı itirməsinin kimin günahı olduğunu dair mübahisə etmək qərarına gəlib. Görünür, Nikol Paşinyanın hökuməti və onun rəqibləri bu məsələni 2026-cı ildə keçiriləcək parlament seçimlərinə çıxarmaq niyyətindədirler. Cəmiyyət artıq bu mübahisələrdən yorulub, amma hələlik ona başqa heç nə teklif oluna bilməz. Ermənistən ikinci prezidenti Robert Köçəryan metbuat konfransı zamanı ona qarşı irəli sürülen ittihadlara bəraət qazandırmağa çalışıb. Deyib ki, 1999-cu ildə ermənilər Mehrini “Laçın dəhlizi”nə dəyişməyə cəhd ediblər. Erməni cəmiyyəti “Mehri variant”ndan ilk dəfə 2008-ci ildə xəber tutub, lakin o zaman belə şayiələrin yayılması müxalifətin hazırlığı hakimiyətin nüfuzunu sarsıtmaq cəhdini hesab olunurdu.

Ermənistən keçmiş prezidenti, bəbək qatili Köçəryan 2025-ci ilin yanварında ABŞ Dövlət Departamentiñin məxfilikdən çıxarılmış sənədlərinə istinad edərək bu hekayəni yenidən xatırladıb. Onun təxminlərinə görə, belə bir sövdələşmə Ermənistən-Azərbaycan erazi münaqişəsinin sona çatmasına gətirib çıxara bilərdi: “ABŞ vasitəçi kimi çıxış etməye hazır idi. Halbuki Ermənistənla İranın əlaqələri tamamilə kəsiləcək, Azərbaycan-Türkiyə mühəsirəsi isə əksinə, möhkəmlənəcəkdir. Nə olursa olsun, sövdələşmə İrəvanın təşəbbüsü ilə baş tutmayıb, lakin bu gün Azərbaycan Mehri rayonundan keçməli olan Zəngəzur dəhlizinin açılmasını tələb edir. Bəli, danışıqlar aparılb. Amma men derhal dedim ki, Ermənistən İranla sərhədini itirə bilməz. Bütün proses

bizim üçün faydalı oldu və mən ele ilk günlərdən başa düşdüm ki, bu müzakirələr bizim üçün məqbul bir həllə gəlməyə imkan verəcək. Niye buna əmin idim? Çünkü Əliyev qalibdir, bu da onun motivasiyasının olması deməkdir”.

Ermənistən keçmiş prezidenti onu da vurğulayıb ki, danışıqlar zamanı hər hansı qəti cavablardan yayınaraq ehtiyatlı davranıb. O gözleyirdi ki, Heydər Əliyevin özü teklif olunan sxemdən imtina edəcək. Köçəryan əlavə edib: “Diplomatiya danışıqlar prosesini sizin sərfəli məqama çatdırmaqdır”.

Eyni zamanda o, terrorçular tərəfindən öldürülən Ermənistənın baş naziri Vazgen Sarkisyanın danışıqlar prosesinin bəzi nüanslarından xəbəri olmadığı barədə iddiaları təkzib edib. Onun sözlərinə görə, Sarkisyan bütün detallardan xəbərdar idi. “Son nəticədə o, hökumət başçısı və parlament çıxluğunuñ lideri kimi bu cür müzakirələrdən kənardə qala qala bilməzdi”, - deyə sabiq president qeyd edib. Bu arada, Köçəryanın eleyhədarları prezidentin Mehrini təslim etməyə hazır olduğunu öyrəndikdən sonra onun Sarkisyanın qətlini təşkil edə biləcəyini istisna etmirlər.

“Nə olursa olsun, bütün bu əhvalat informasiya məkanında sırf Ermənistən hakimiyətinin Azərbaycan üçün “Zəngəzur dəhlizi”ni açmağa hazırlaşlığı üçün yenidən gündəmə gəlib. Yeni, baş nazir Nikol Paşinyan Bakının son güzəştinə haqq qazandırmaq isteyir ki, bu, 25 il əvvəl baş verə biləcək qədər dəhşətli deyil. Bununla bağlı Köçəryan xatırladıb ki, indiki Ermənistən hakimiyəti danışıqlar prosesini

özləri iflasa uğradıb, nəticədə Qarabağ uğrunda ikinci müharibə başlayıb, “Qarabağ” süqtə edib. Onun sözlərinə görə, 2019-cu ildə Paşinyan “Lavrov planı”ndan imtina edib, bu plan çərçivəsində Ermənistən Azərbaycana “DQR” ətrafindən beş rayondan ibarət “təhlükəsizlik kəməri” verəcək, lakin onu öz tərkibinə daxil edə biləcəkdi. Düzdür, Bakı bunulna razılışmadı, amma Köçəryan təkid edir ki, İrəvan bu təklifi reddə edən kimi danışıqlar dalana dırınb. Bu o deməkdir ki, o, vasitəcilərə deyirdi ki, siz kim idiniz, 25 ildir nə işlə məşğulsunuz? “Mən kino həveskarıym, nə istəsem, danışıqlar aparacam”... Danışıqlar prosesi dalana dırındı və sonra dedi ki, “Artsax Ermənistandır, vəssalam”, bu, müharibəyə çağırışdır”, - deyə Köçəryan bildirib.

Köçəryanın fikrincə, Paşinyan bununla da dayanmayıb: “O, İrəvanı Al-ye ineqrasiya etmək qərarına gəlib, baxmayaraq ki, Rusiya güclənir, Avropa isə zəifləyir. Paşinyanın Mülki Müqavilə (MV) partiyası 2026-cı il parlament seçimlərində məğlub olacaq. Hər kəsin bu gün bir, sabah başqa bir reytinqi ola bilər”.

Bu arada qeyd etmək yerinə düşər ki, 2021-ci il seçimləri ilə müqayisədə Köçəryanın və onun tərəfdarlarının mövqeləri xeyli zeifləyib və 2026-cı ildə onların 10%-dən çox səs toplaya bilməyəcəkləri ehtimalı var. Ümumiyyətə, kimin neyi kime və niye təhvil verməsi ilə bağlı tarixi mübahisələr Ermənistən cəmiyyəti üçün kifayət qədər darıxdır. Paşinyan “keçmiş” günahlandırır, onu da qınayırlar... Təbii ki, kimlərse bunda hələ de maraqlıdır, amma əksəriyyət üçüncü siyasi qüvvə axtarısındadır. Bütün bunların fonunda Köçəryan mövqeyinin pisləşdiyini hiss edərək, birtəhər siyasi meydanda qalmağa çalışır. O, yeni ideyalar irəli süre bilməz, amma onun Qarabağ məsələsi var, onun köməyi ilə tərəfdarları asanlıqla səfərbər etmək olar. Bu mövzu cəmiyyəti kəskin şəkildə Paşinyan tərəfdarlarına və “keçmiş” tərəfdarlarla bölür. Eyni zamanda, Köçəryan Paşinyan üçün ən əlverişli rəqibdir, çünki hər ikisinin antireytingi çox yüksəkdir.

Eyni zamanda, Paşinyanın müxalifətinə ona verdiyi üstünlüyü var. 2021-ci ildə Köçəryan və onun tərəfdarları iddia edirdilər ki, hakimiyət dəyişilməsə, ölkə yox olacaq, amma o, mövcuddur və hətta Qarabağ “itki-lərini” sağlamışdır. İndi Paşinyanın bu məsələdə mövqeyi daha güclüdür. Məsələn, 2024-cü il hərbi əməliyyatların olmadığı ilk il olub və Ermənistən-Azərbaycan sərhədində praktiki olaraq heç bir incident olmayıb. Baş nazir əminliklə deyə bilər ki, onun sülh siyaseti öz behəsini verir, Köçəryanın proqnozlari isə özünü doğrultmur. Nəticədə, əgər 2021-ci ildə Köçəryanın “Ermənistən” alyansı seçicilərin texminən 21%-nin səsini toplayıbsa, 2026-cı ildə o, maksimum 5-10%-ə arxalana biləcək.

V.VƏLİYEV

Əli Kərimli Tofiq Yaqublunun məhkəməsini şouya çevirir

Hər bir prosesin, hadisənin sonu olduğu kimi, siyasetdə də fəaliyyətin sonu olur. Düzdür, elə siyasətçilər olur ki, onlar müxtəlif vasitələr və üsullarla ömürlərini uzatmağa, boş və mənəsiz görünən fəaliyyətlərini uzatmağa çalışırlar. Lakin belə süni fəaliyyət heç bir halda partiya yetkililərinə nüfuz götərmir. Əksinə, lazımsız şəxslər olaraq daim qınaq obyekti olurlar.

Diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, müxtəlif populist metodlarla siyasi ömürlərini uzatmağa çalışanlar yalan və böhtənlərdən geninə boluna istifadə edir, müxtəlif mənəsiz ideya və təkliflərlə çıxış edirlər. Ancaq görünən ondan ibarətdir ki, bu halda belə nəticə əldə etmək mümkün deyil. Yəni dənizdə batan gəmini xilas etmək mümkün olmadığı kimi siyasi bataqlığın içinde çabaşayıb, zibilliye atılmaq ərefəsində olan siyaset dəlləllərini da məhv olmaqdan xilas etmək mümkün süzdür. O düzdür ki, populist çıxışlarla, şirnikləndirici vədlərlə diqqət mərkəzinə çəvrilib, müvəqqəti olaraq reyting qazanmaq olar.

Lakin bir qədər sonra hər şey aşkarlanır və bu zaman həmin siyasi dəlləl yüksəklikdən yuvalanıb ayaqlar altına düşür. Misal olaraq Azərbaycanın dağdıcı müxalif ünsürlərinin fəaliyyətini göstərmək olar. Uzun illərdir ki, AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şurənin rəhbəri Cəmil Həsənli, Müsavatın indiki və keçmiş başqanları İsa Qəmər, Arif Hacılı və digərləri yalan vədləri, populist çıxışları ile cəmiyyətin diqqətini özlerine cəlb etməyə və siyasi imic qazanmağa çalışıblar. Lakin onlar arzu etdikləri xəyallarını gerçəkləşdirə bilmirlər. Çünkü cəmiyyət siyasi cəhdən kifayət qədər yetkindir və nəyin yaxşı, nəyin pis olduğunu gözəl anlayır. Bu baxımdan dağdıcı boşboğazların söylədikləri əhəmiyyətsiz fikir olaraq dəyərləndirilir, rədd edilir.

Dağdıcı müxalifat siyasi dəlləllər olaraq tanınır

Bu gün diqqətçəkən məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, bəzi özlərinə hörmət etmək istəyen siyasi partiya üzvləri və ya funksionerləri ictimai rəyin rəğbətini qazana bilmədikləri üçün istəfa vermək məcburiyyətində qalırlar. Belə vəziyyətin daha çox AXCP-də hökm sürdüyü müşahidə edilir. Oktay Həsənovun, Aydın Əliyevin, Mahir Xudayevin ardılca AXCP Rəyasət Heyətinin üzvü Asif Yusifli Ə.Kərimlinin yanlış, səhv siyaset aparmasına etiraz əlaməti olaraq partiyadan istəfa veriblər. A.Yusifli açıq metnələr bildirib ki, AXCP-də sərbəst fəaliyyət göstərmək və müstəqil fikir bildirmək imkanlarından məhrum edilib. O istəfa ərzində AXCP-nin parlament seçkilərini "boykot" qərarının yanlış olduğunu və Ə.Kərimli bu qərarı verməklə cəbhəçiləre açıq şəkildə hörmətsizlik nümayiş etdirdiyini qeyd edib.

Sözügedən fəal cəbhəçilərin Ə.Kərimlinin partiyada qurduğu diktatura idarəetməsinə etiraz əlaməti olaraq istəfa vermeləri təsdiq edir ki, AXCP-də qarşıdurular yaşınır. Ə.Kərimli partyanın əsas çoxluğuna qarşı çıxmazı daxili durumu dənədən ağırlaşdırır. Vəziyyəti öz xeyrine dəyişmək üçün Ə.Kərimli müxtəlif şollar, məzhekkələr qursa da nəticəsi olmayırlar. Çünkü AXCP-nin cəmiyyətdə özüne qarşı forma-laşdırıldığı mənfi imidən narahat olan fəal cəbhəçilər problemlərin aradan qaldırılmasında əsas maneənin Ə.Kərimli olduğunu anlayır və onun istefasına nail olmaq istəyirlər. Düzdür, Fuad Qəhrəmanlı, Seymour Həzi, İlham Hüseynli kimi trollar Ə.Kərimlinin sedrlikdə qalmışında maraqlı-

dalar. Səbəb de onların Ə.Kərimli vasitesi ilə böyük qrantlar almasıdır. Məhz qarant almaq xatirinə sosial şəbəkələr üzərində Ə.Kərimlinin təbliğatını aparır, onun haqqında bərbəzekli terifli statuslar paylaşılır. Verilən məlumatlara görə, Ə.Kərimlinin yalançı təbliğatının aparılması üçün yüzlər saxta səhifələr yaradırlar. Bununla bağlı zaman-zaman AXCP-ni tərk etmiş funksionerləri de müvafiq faktlar və sübutlarla çıxış etmişlər.

Tofiq Yaqublunun məhkəməsində yaşananlar Əli Kərimliyə dərs olmalıdır

Əli Kərimli özünün ləkeli olan imicini təmizləmək və narazı cəbhəçilərin gözündə yüksəlmək üçün tez-tez həbs edilən müxtəlif şəxslərin, qaçaqmalçılıq yolu ilə ölkəyə pul getirməkdə, vergidən yayınmaqdə və digər konkret cinayət eməlində ittihəm edilərək, həbs edilən və məhkəmələri keçirilən şəxslərin məhkəmə proseslərində iştirak edir. Bir qayda olaraq da prosesdən çıxdıqdan sonra onu cöldə hazır vəziyyətdə gözləyən müxtəlif maraqlı dairələrə xidmət edən blogerlərin, saytların əməkdaşlarının önündə şər və böhtənlərdən ibarət fikirlər səsləndirir. Belə şou xarakterli açıqlamlar "Toplum" TV, "Abzas Media", "Fakt Yoxla", "III Respublika Platforması" və digər bu kimi Qərb fondlarından maliyyələşdiyi istintaq orqanları tərəfdən sübuba yetirilən şəxslərin məhkəmə proseslərindən sonra yaşınır. Milli Şura və Müsavat partiyasının üzvü Tofiq Yaqublunun məhkəməsində iştirak edən Ə.Kərimli jurnalist dostlarına dezinformasiya xarakterli məlumatlar çatdırır. Bildirir ki, guya T.Yaqublunun hebsi qanunsuzdur. Məlum olduğu kimi, Tofiq Yaqublu 2023-cü ilin dekabrın 14-də həbs edilib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin "dələduzluq" və "sənədləri saxtalaşdırma" və istifadə etmə" üzrə müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb. İstintaq orqanlarının sübüt və dəlilərində eks olunan məlumatlarda qeyd edilir ki, Tofiq Yaqublu Elnur Məmmədovla cinayət əlaqəsinə gırıreb, özgənin emlakını dələduzluq yolu ilə elə keçirmək üçün sövdəleşib.

Tofiq Yaqublu zərərcəkmiş kimi tanınan Elşən Hüseynovdan Almaniyada vətəndaşlıq verilməsi üçün 25 min avro, 10 min manat pul istəyib. Elnur Məmmədov isə həmin vəsaiti olaraq Tofiq Yaqubluya verib. Geniş və əhatəli məhkəmə prosesindən sonra dövlət ittihəmçisi Tofiq Yaqubluya ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində 10 azadlıqdan məhrumetmə cəzası istəyib.

Ortada şahid ifadələri və zərərcəkən olduğu halda hansı qanunsuz həbsden səhəbə gedə bilər? Ə.Kərimli özünü hüquqşunas hesab edir. Təbii ki, əgər hüquqi bilgilər və anlayışlara malikdirlər, o zaman bilməlidir ki, qanundankənar hər bir hərəkətə hüquqi qiymət verilir. Bu vəziyyət istenilən demokratik dövlətlərdə, o cümlədən də Azərbaycanda mövcuddur. Ona görə də, heç kim xüsusi imtiyaza malik deyil və hər kəs qanun qarşısında bərabərhüquqludur. Bunu Ə.Kərimli və cinayətə meyilli şəxslər birdefilik qulaqlarında sırga etsələr dənədən yaxşı olardı.

İLHAM ƏLİYEV

"Qərara gəliblər ki, iki ölkə arasında münasibətlər bərpa edilməlidir"

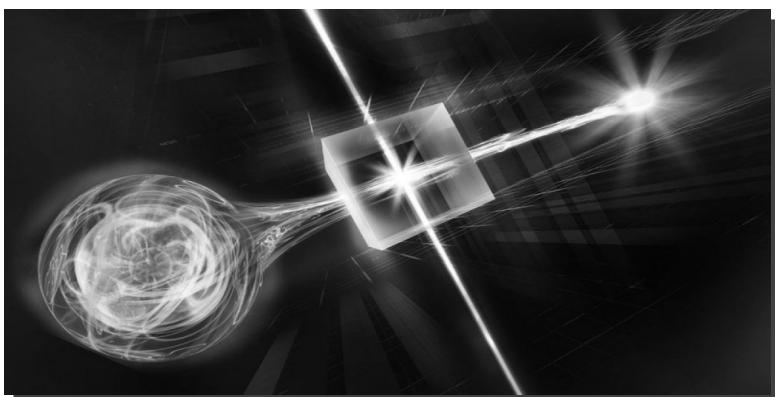
"Rusiya prezidenti Vladimir Putin və ABŞ prezidenti Donald Trampın görüşü hələ baş tutmayıb. Onların telefon danışığı olub". Bu sözüri SIA-ya açıqlamasında politoloq Tofiq Abbasov deyib. O bildirib ki, bir saat 30 dəqiqə ərzində onlar dünya gündəliyinə nəzər salıblar və qərara gəliblər ki, iki ölkə arasında münasibətlər bərpa edilməlidir: "Digər tərəfdən də səlahiyyətli təmsilçilər Ə-Riyadda görüşməlidir. Birinci görüş baş tutdu. Həmin görüş əsnasında həm də iki liderin görüşü məsələsinə də münasibət bildirilib.

olmaz.

Ə-Riyadda keçən görüşlərdə biz gördük ki, Rusiya tərəfindən burada XİN Sergey Lavrovla, V.Putinin müşaviri iştirak etdilər. ABŞ tərəfdən dövlət katibi, Tehlükəsizlik məsələsi üzrə müşavir Vols, Vitkrf və Rubio iştirak etdilər. Bu, ondan xəber verir ki, tərəflərin özlərinin yanaşmaları ondan ibarətdir ki, işgüzar münasibətləri gücləndirilsinlər. Çünkü ABŞ, Avropa ittifaqı tərəfindən Rusiyaya dair çoxsaylı sanksiya paketləri tətbiq olunub. Onlar, əlbette ki, tək Rusyanın problemini artırırmı, həm də ABŞ-in özünün də böyük itki-ləri baş verib. Altmış milyarddan artıq, (hətta bəzi mənbələrdə üç yüz milyarda qədər) itkilərə məruz qalıb. Sanksiyaları tətbiq etmək asan bir şeydir, ancaq onların neqativ təsirləri var. Onlarla bağlı komandanlıda konyunktura formalaslaşır, yeni baxışlar meydana gəlir. Bundan sonra necə olacaq işlər? Prosesləri necə təmin edəcəklər? Təzminat verəcəklər və verməyəcəklər? Məsələn, Rusyanı "Swift Bank" servisindən xaric ediblər. Əlbəttə, bu Rusiya üçün böyük itki anlamına gəlir. Ona görə də bu proseslərin hamisini yenidən həm formalasdırmaq, həm də tənzimləmək lazımdır. Əsas məsələ bundan ibarətdir ki, iki prezidentin qayəsi Ukrayna böhranının aradan qaldırılması, Yaxın Şərq, Tayvan adası, İranın nüvə programı və s. bu məsələlər ilə bağlı Rusiya-ABŞ ilə danışqlara başlayacaqlar ki, onların çözülməsinə sərait yaratsınlar. Belə düşünürüm ki, Donald Tramp özlüyündə bir az tələsməlidir. Çünkü onun üç il vaxtı var. Dördüncü il seki kompaniyası başlayacaq. Üç il ərzində Tramp nə edə biləcək, gərek etsin".

Söylü Ağazadə

(VII YAZI)

(əvvəl ötən saylarımda)

Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları oyun və əyləncə üçün yaratmadıq. Biz onları ancaq haqq olaraq yaratdıq. Lakin onların çoxu bilmir. (Quran, Duxan surəsi, 38-39)

Əvvəlki hissələrdə "Böyük Partlayış"dan sonra kainatın nece formalasdığı, maddelerin nece əməle gediyi haqqda danışmışdır. Bu yazıda isə həyatı təşkil edən mövücəzi elementlərin dünyasından danışacaq. Həyatın əsası təşkil edən "karbon" elementi yalnız ağır kütłeli ilduzların mərkəzlərində çox xüsusi və möcüzəvi reaksiyalar nəticəsində əməle gəlir. Əger bu möcüzəvi reaksiyalar baş verməsəydi, bu gün kainatda karbon adlı heç bir element, başqa sözlə, həyat anlayışı da olmayaçaqdı. Biz buna "möcüzəli" deyirik, çünki bu reaksiyalar normalda qeyri-mümkün şərtlərin eyni vaxtda bir araya gəldiyi zaman baş verir...

İndi gelin bu prosesi araşdırıq. Karbon atomları iki mərhələli bir proses vasitəsilə ağır ilduzların nüvələrində əməle gəlir. Birincisi, 2 helium atomu birləşərək 4 proton və 4 neytrondan ibarət "ara element" əməle gətirir. Bu ara element "berillium" adlanır. Berilliuma 3-cü bir helium atomu əlavə edildikdə, 6 proton və 6 neytronlu 1 karbon atomu əməle gəlir.

Birinci mərhələdə ortaya çıxan berillium Yerdə tapılan berilliumun normal quruluşundan fərqlidir. Elementlerin dövri cədvəlindeki normal berilliumda əlavə neytron var. Qırmızı nəhənglərin içərisində əməle gələn berillium fərqli bir vəsiyadır. Buna kimyada "izotop" deyilir. Mövzunu uzun müddətdir araşdırın fizikleri çəşidran məqam qırmızı nəhənglərin içərisində əməle gələn bu berillium izotopun qeyri-sabit olmasıdır. O qədər qeyri-stabildir ki, əməle gəldiyindən düz 0,0000000000000001 saniyə sonra çox qısa müddətdə parçalanır!

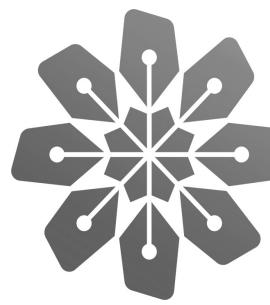
Bəs əməle gələn kimi məhv olan bu berillium izotopu nece karbona çevrilir? Berillium izotopu karbona çevrəcək helium atomuna təsadüfən birləşir? Təbii ki, belə bir şey mümkün deyil. Paul Davyes de bu möcüzəvi hadisəni belə izah edir:

"Yer üzündəki həyat üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən bir element olan karbon kainatda yalnız "xoşbəxt bir təsadüf" nəticəsində böyük miqdarda mövcuddur. Kütłeli ilduzların mərkəzlərində 3 helium nüvəsi bir-biri ilə çox dəqiq ardıcılıqla toqquşduğda karbon nüvələri əməle gəlir. 3 nüvənin görüşməsinin nadir olması səbəbindən bu reaksiya yalnız "rezonanslar" adlanan dəqiq müəyyən edilmiş enerji səviyyələrində məhsuldar sürətlə baş verə bilər. Bu səviyyələrde

reaksiya kvant effektləri ilə xeyli sürətlənir. Bu rezonanslardan biri helium nüvələrinin nəhəng ilduz-

"Ulduz nüvə sintezi (atom nüvələrinin birləşməsi) vasitəsilə karbon və ya oksigen istehsal etmək istəyirsinizsə, təyin etməli olduğunuz 2 ayrı seviyyə var. Bu tənzimləmə isə hazırda ilduzlarda mövcud olan tənzimləmədir... Faktların ağıl süzgəcində keçirərək şəhər edilməsi, üstün hər Zəkanın fizikaya, kimyaya və biologiyaya müdaxilə etdiyini və təbiətdə şüursuz qüvvələrin olmadığını ortaya qoyur. Faktların hesablanması ilə əldə edilən rəqəmlər o qədər inanılmazdır ki, məni bu nəticəni sualsız qəbul etməyə vadar edir".

Hoyl bu möcüzəvi hadisədən o qədər təsirləndi ki, digər alımların

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Bu nisbətdə cüzi fərq olsayıdı, bu fərq kainatdakı atomaltı hissəciklərin bir-birləri ilə birləşərək atomları, maddəni və bütün göy cisimlərini əmələ getirməsinə mane olacaqdı. Neticədə qalaktikalar, ilduzlar və planetlər heç vaxt mövcud olmayıacaqdı. Təbii ki, həyat üçün ən uyğun planet olan dünyamız da

Kosmoloqlar və nəzəri fiziklər kainatın insan həyatının ortaya çıxməsi üçün bu heyətəmiz xüsusi tənzimlənməyə "Ince Tuninq" adını veriblər. Bu alımların qənaətlərini ifadə edən heyət və heyrlənliliklərindən burada bir neçə misal çəkmək yerinə düşərdi:

NASA-nın astronomiya üzrə mütəxəssisi professor Con O'Kif: "Biz, astronomik standartlara görə, çox incə qayğı ilə yaradılmış mexluqlar qrupuyuq... Əger kainat indiki son dərəcə dəqiqliklə qurulmasayıdı, biz heç vaxt mövcud olmazdı. Mənim fikrimcə, indiki şərtlər kainatın insanın yaşaması üçün yaradıldığı deməyə əsas verir". Heeren, F. 1995. Mənə Allahi göstər. Wheeling, IL, Searchlight Publications, səh. 200.

İngilis astrofizi professor George F. Ellis: "Bu mürəkkəbliyti mümkün edən qanunların heyrətamız bir nizamlanması var. Bu mürəkkəbliyin kainatda mövcud olması "möcüzə" sözünü istifadə etməməyi çox çətinləşdirir". Antropik Prinsip: Qanunlar və Mühitlər. Antropik Prinsip, F. Bertola və U. Kuri, red. New York, Cambridge University Press, 1993, səh. 30.

İngilis astrofizi professor Paul Davies: "Fizika qanunları Ali bir dəhənin məhsulu kimi görünür... Kainatın bir məqsədi olmalıdır". Davies, P. 1984. Superforce: Böyük Vahid Təbiət Nəzəriyyəsinin Axtarışı. (New York: Simon & Schuster, 1984), səh. 243.

Riyaziyyatçı professor Roger Penrose: "Demək istədim odur ki, kainatın bir məqsədi var. Orada heç nə heç de təsadüfən yaranmamışdır". Heeren, F. 1995. Mənə Allahi göstər. Wheeling, IL, Searchlight Publications, səh. 233.

Bu güne qədər əldə edilən bütün elmi nəticələr kainatın heç bir nöqtəsində təsadüflərə yer olmadığını göstərmişdir. Kainat ilk yaranlığından andan son vəziyyətinə qədər, sonsuz qüdrət və elm sahibi olan Uca Yaradan tərəfindən heç bir cəhətdən mükəmməl dizayn edilmiş və insanın var olması, Yaradanın qüdrətini və sənətini görməsi, düşünməsi və təqđir etmesi üçün yaradılmışdır. "Qurani-Kərim"də qeyd olunur ki, kainatın yaradılışında hər şey müəyyən edilmiş dəqiq ölçülərdədir. Digər müqəddəs kitablarda da

(ardı olacaq)
Elçin Bayramlı

larda malik olduğu enerji növüne uyğun gəlmək üçün "uğurlu bir zərbe ilə" tənzimlənir". Paul Davies, "The Unreasonable Effectiveness of Science", Evidence of Purpose, redaktoru Con Marks Templeton, 1994, The Cotinuum Publishing Company, New York, s.49.

Kimyəvi dildə "ikiqat rezonans" deyilən möcüzə qırmızı nəhənglərdə baş verir. 2 helium atomu rezonans yaradıqda və birləşdikdə, yaranan berillium 3-cü helium atomu ilə 0,0000000000000001 saniyə ərzində karbon əmələ gətirir. Bu, normal şəraitdə baş verməsi tamamile mümkün olmayan bir hadisədir.

Corc Qrenşteyn bu "ikiili rezonans"ın niyə belə diqqətəlayiq mexanizm olduğunu belə izah edir:

"Bu prosesdə 3 çox fərqli struktur (helium, berillium və karbon) və 2 çox fərqli rezonans var. Bu atom nüvələrinin niyə belə harmoniya içinde işlədiyini anlamaq çox çətinidir... Heç bir nüvə reaksiyası bu qədər fəvqələdə şanslı təsadüflər zənciri ilə işləmir... Bu, velosiped, avtomobil və yük maşını arasında çox dərin və mürəkkəb rezonanslarla kəşf etməyə benzəyir. Niyə belə bir-biri ilə əlaqəsi olmayan strukturlar bir-biri ilə uyğunlaşır? Bizim və kainatdakı bütün canlıların varlığı bu qeyri-adi proses sayəsində mümkün olur". George Greenstein, The Symbiotic Universe, səh. 43-44.

Sonrakı illərdə oksigen kimi bəzi digər elementlərin də belə qeyri-adi rezonanslarla əməle gəldiyi ortaya çıxdı. Bu "qeyri-adi prosesləri" ilk dəfə kəşf edən Fred Hoyl "Qalaktikalar, Nüvələr və Kvazarlar" kitabında bunun təsadüfələ olma bilməyəcək planlı bir proses olduğunu qənaətinə gelmiş və qatı materialist olmasına baxmayaraq, kəşf etdiyi ikili rezonansın "planlı bir eməliyyat" olduğunu qəbul etmişdir.

Yer üzündəki bütün canlıların əsas tikinti materialı karbon elementidir. Canlıların bədənlərini təşkil edən üzvi molekullar, yeni zülalalar, yaqlar və karbohidratlar, hamısı karbon atomlarının müxtəlif birləşmələrindən ibarətdir. Maraqlılılı odur ki, bu yazını oxuduğunuz anda bədənlənidəki karbon atomları əslində milyardlarla ilə əvvəl kosmosun dərinliklərində baş vermiş fəvqəlnova partlayışından qalan və sonra Yerimizə çatan karbon atomlarıdır.

Başqa bir məqaləsində Fred Hoyl yazar:

"Xəyli, belə olsayıdı, yeni proton və elektronun elektrik yükleri bərabər olmasayıdı, nə olardı? Gəlin baxaq. Bu halda kainatdakı bütün atomlar protonda artıq müsbət elektrik olduğuna görə müsbət elektrik yüklü olacaqdı. Neticədə kainatdakı her atom bir-biri ilə itələyirdi.

Yaxşı, belə olsayıdı, yeni proton və elektronun elektrik yükleri bərabər olmasayıdı, nə olardı? Gəlin baxaq. Bu halda kainatdakı bütün atomlar protonda artıq müsbət elektrik yüklü olacaqdı. Neticədə kainatdakı her atom bir-biri ilə itələyirdi.

Başqa, belə olsayıdı, yeni proton və elektronun elektrik yükleri bərabər olmasayıdı, nə olardı? Gəlin baxaq. Bu halda kainatdakı bütün atomlar protonda artıq müsbət elektrik yüklü olacaqdı. Neticədə kainatdakı her atom bir-biri ilə itələyirdi.

“İntihar çıkış yolu deyil”

“İntihar cəmiyyət hayatından müşahidə olunan çox ciddi problemlərdən biridir”. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında səsioloq Ağasəlim Həsənov deyib. O bildirib ki, intiharın müxtəlif səbəbləri var: “Əvvəl onu qeyd edim ki, XIX əsrin sonlarına qədər intihar problemində ancaq psixoloji problem kimi yanaşırırdılar. Bir şəxs intihar edirsə, demək, onun psixoloji problemləri var.

Lakin məşhur fransız səsioloqu Emil Dürkheim “İntihar” əsərini yazmaqla həmin dövrdə qədər olan baxışları dəyişdi. Elmi cəhətdən isbat etdi ki, intihar həm de səsioloji problemdir. Kənar təsirlərdən qaynaqlanır. İntihar edən şəxslərin təkçə psixoloji problemi deyil, onların cəmiyyət hayatından qarşılaşırdıqı digər problemlər de fərdlərin intihar etməsinə gətirib çıxara bilir.

İntiharin konkret səbəblərinə gəldikdə isə bu, sosial-iqtisadi amillərlə bağlı ola bilər. Maddi çatışmazlıq və sair ola bilər. İntihar müxtəlif ölkələrdə müxtəlif səbəblərə görə dəyişə bilir. Bir ölkədə əsasən sosial-iqtisadi səbəblər intihara səbəb olan amillərdirdə, digərlərində iqlim şəraiti ilə bağlı, mənəvi dəyərlərin deqradasiyası ilə bağlı ola bilər. Eyni zamanda informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı ilə bağlı ola bilər. Hələ on illər öncə Cənubi Koreyada aparılan səsioji tədqiqatlar həmin ölkədə intiharların əsasən informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafından qaynaqlandığını qeyd edirdi. Məsələn, Çində intihar çox ciddi problemdir. Hətta Çində məşhur intihar körpüsü var. Bu, müxtəlif ölkələrə görə dəyişə bilir. Faktiki reallıq odur ki, informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı, smartfonların meydana çıxmazı hədsiz dərəcədə asılılıq yaratmışdır. Fərdin mənəvi, psixoloji durumuna çox kəskin təsir etmişdir. Müşahidə olunan əsas problemlər robotlaşma, zombileşmə, mənəvi dəyərlərin deqradasiyası, bütün bunlar smartfonlardan hədsiz asılılıq bir an belə kənarda qala bilməmə vərdişləri artıq çox ciddi sosial problemlərə çevrilmişdir”.

Aparılan səsioji tədqiqatlar da göstərir

ki, müasir dövrdə intihara səbəb olan səbəblər içerisinde informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı və smartfonlardan hədsiz asılılıq var. Smartfonlar ənənəvi telefonlardan kəskin fərqlənir. Fərdin sosial platformalara çıxışını təmin edir, geniş ünsiyyət vasitələri təqdim edir, oradakı tanışlıqlar, radikal, kəskin, hansısa videoçarxların izlənməsi buraya aiddir. Yaxud da, yaşa görə qadağalar ki, fərdin 12-13 yaşı var, amma smartfonda 18 yaşdan yuxarıya nəzərdə tutulmuş film izləyir. Orada kəskin səhnələr var. Sanki buna baxıqdan sonra onun düşüncəsində radikal dəyişikliklər yaranmağa başlayır. Özünü izlədiyi filmin qəhrəmanı kimi aparmağa çalışır. Bu isə real həyatdan uzaqdır. Bu kimi yüzlər misal göstərə bilərik ki, fərdin psixoloji halına təsirini buraxır. Beləcə intiharlara yol açır. Nə olursa olsun birmənəli şəkildə qeyd edirəm ki, intihar çıxış yolu deyil” - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Bu aktyor “Kurulus Osman”dan ayrılır

Daha bir aktyor “Kurulus Osman” serialını tərk edir. Türkiye mətbuatının yazdığını görə, ekran

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı, təbrik və başsağlıqlarınızı dərc etməyə hazırlıq!

“Barselona” bu futbolçunu Braziliya klubuna satmaq istəyir

“Barselona” “Betis”də icarədə olan futbolcusu Vitor Rokeni satmaq istəyir. QOL.az xəbər verir ki, bu barədə insayder Fabrizio Romano məlumat yayıb. Kataloniya klubu 19 yaşı hückümçunu Braziliyanın “Palmeiras”ına satmaq niyyətindədir.

Lakin bunun üçün “Betis” də “yaşlı işiq” vermelidir. Hazırda danışçılar davam edir. Qeyd edək ki, 2024-cü ilin yayında icarə əsasında “Betis”ə keçən Vitor Ro

bu müddət ərzində 31 oyuna çıxaraq 7 qol vurub və 2 qolun ötürməsini edib. O, “Barselona”ya ötən ilin yanvarında “Atletiko

**Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev**

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.
Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
“ƏLİNÇƏ” AZƏRBAYCAN XƏYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORGANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 2700